

รายงานการวิจัย

เรื่อง การใช้วิธีคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เพื่อพัฒนาระบบการโค้ชชิ่งในการทำกิจกรรม :
กรณีศึกษา การสร้างทีมนิสิตทุนให้มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship)

Use Design Thinking to develop students coaching systems in activities:

Case Study of creating a team of scholarship students to have Entrepreneurship Skills

สุภาพร บัวผัด

กองพัฒนาคุณภาพนิสิตและนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนโครงการวิจัย

จากทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อการพัฒนางานประจำ มหาวิทยาลัยพะเยา

ประจำปีงบประมาณ 2561

ธันวาคม 2562

อาจารย์ที่ปรึกษา ได้พิจารณางานวิจัย เรื่อง “การใช้วิธีคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เพื่อพัฒนาระบบการโค่นิสิตในการทำกิจกรรม : กรณีศึกษา การสร้างทีมนิสิตทุนให้มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship)” เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเพื่อการพัฒนางานประจำ (R2R) ของมหาวิทยาลัยพะเยา

(รองศาสตราจารย์ ดร.เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ธันวาคม 2562

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเพื่อการพัฒนางานประจำ (R2R) ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์และความเมตตาอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำแนะนำ เสนอแนะแนวทางในการวิจัย ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอดด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของอาจารย์ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านกิจการนิสิต และน้องๆ นิสิตทุนการศึกษาจากมหาวิทยาลัยพะเยาทุกท่านเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ยิ่งในการวิจัยครั้งนี้

ในท้ายที่สุดสิ่งสำคัญที่มีอาจลืมได้คือ ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยพะเยาที่มอบทุนสนับสนุนโครงการวิจัย และผู้ประสานงานของกองการเจ้าหน้าที่ที่ได้ประสานและอำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัยจนกระทั่งพบกับความสำเร็จในวันนี้

คุณค่าและประโยชน์ใดๆ ที่พึงมีจากการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดามารดาที่ให้กำเนิด เลี้ยงดูและให้การศึกษา ตลอดจนครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน

สุภาพร บัวผัด

ชื่อเรื่อง	การใช้วิธีคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เพื่อพัฒนาระบบการโค้ชนิสิตในการทำกิจกรรม : กรณีศึกษา การสร้างทีมนิสิตทุนให้มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship)
ผู้วิจัย	สุภาพร บัวผัด
ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต
ประเภทสารนิพนธ์	การวิจัยเพื่อการพัฒนางานประจำ (R2R : Routine to Research), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2562
คำสำคัญ	วิธีคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking), การโค้ช (Coaching), ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบกรณีศึกษา (Case Study) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทการพัฒนาทีมนิสิตผู้ประกอบการของมหาวิทยาลัยพะเยา 2) ศึกษากลยุทธ์ที่ใช้กระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้วยการโค้ช (Coaching) และ 3) ศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้วยการโค้ช (Coaching) ทำการเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์เอกสาร ภายใต้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำทฤษฎีเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้ด้วยการโค้ช (Coaching) มาอธิบาย และสร้างข้อสรุปเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป ผลการวิจัย พบว่า

1. มหาวิทยาลัยพะเยามีหน่วยงานที่มุ่งมั่นดำเนินการตามบริบทของตนในการพัฒนาทีมให้มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ และมีความร่วมมือระหว่างกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. วิธีการถ่ายทอดความรู้ด้วยการโค้ช และการนำวิธีการ Design Thinking มารวมประยุกต์ใช้กับเนื้อหาในหลักสูตรและเครื่องมือ (Toolkit) ทั้ง 6 ขั้นตอน ได้แก่ ลูกค้าของเราคือใคร? เราทำอะไรให้กับลูกค้าได้บ้าง? เราจะสร้างสินค้า / บริการอย่างไร? เราจะทำเงินได้อย่างไร? เราจะขายสินค้า / บริการอย่างไร? เราจะขยายธุรกิจอย่างไร? ช่วยให้ทีมมีแนวคิดและทักษะการเป็นผู้ประกอบการเพิ่มมากขึ้น
3. การโค้ชตามเนื้อหาในหลักสูตรและเครื่องมือ (Toolkit) ทั้ง 6 ขั้นตอน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทำให้นิสิตสามารถรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างธุรกิจขึ้นมาได้ จำนวน 3 ธุรกิจ โดยได้รับเงินทุนทำธุรกิจ รวมเป็นเงินจำนวน 81,000 บาท และมี 1 ธุรกิจที่สามารถส่งคืนเงินลงทุนได้ภายในเวลา 1 เดือน

Title	Use Design Thinking to develop students coaching systems in activities: Case Study of creating a team of scholarship students to have Entrepreneurship Skills
Author	Suphaphon Buaphat
Advisor	Associate Professor Dr. Cherdla Soontornvipart
Academic Paper	Routine to Research (R2R), University of Phayao, 2019
Keywords	Design Thinking, Coaching, Entrepreneurship

ABSTRACT

This Qualitative Research aimed to study the context for student development to be entrepreneurs of the University of Phayao, strategies that use the knowledge transfer process through coaching, and the efficiency and effectiveness of the knowledge transfer process by coaching. Collect data from direct stakeholders and key informants. Using data collected by observations, interviews, focus group discussions, and document analysis, under the triangulation data check. Then analyze the qualitative data by content analysis, apply the theory of the knowledge transfer process by coaching to explain and create conclusions as a guideline for further application.

The results indicate that:

1. The University of Phayao has departments that are committed to implementing their context in the development of students to have entrepreneurial skills. And there is a cooperation between the relevant agencies.

2. The knowledge transfer process by coaching and Design Thinking methods that allowing students to have a more entrepreneurial mindset and skills. They have applied to the content and toolkit six steps; (1) Who is our customer? (2) What can we do for our customers? (3) How do we design & build our product? (4) How do we make money off our product? (5) How do we sell our product? (6) How do we scale our business?

3. Coaching based on the content of the course and toolkit in all six steps that the researcher created, allowing students to join together to create a total of three businesses with business funding total amount is 81,000 baht. There is one business that can be paid back within one month.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
การเรียนรู้ และ การถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Transfer).....	6
ระบบเศรษฐกิจไทย.....	12
แนวทางการสร้างธุรกิจ	15
ความเป็นผู้ประกอบการ กับ สถานศึกษา.....	17
3 วิธีดำเนินการวิจัย	22
กลุ่มเป้าหมาย.....	22
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	23
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	23
การเก็บรวบรวมข้อมูล	24
การวิเคราะห์ข้อมูล	25
4 ผลการวิจัย	27
ระยะที่ 1 เตรียมความพร้อมในการพัฒนานิสิตให้มีทักษะการเป็น ผู้ประกอบการ.....	27
ระยะที่ 2 จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนานิสิตสู่ ผู้ประกอบการ.....	30
ระยะที่ 3 ประเมินผลและสรุปผล	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 บทสรุป	33
สรุปผลการวิจัย	33
อภิปรายผลการวิจัย.....	35
ข้อเสนอแนะ	36
บรรณานุกรม.....	37
ภาคผนวก	41
ภาคผนวก ก รายละเอียดการจัดโครงการพัฒนานิสิตสู่ผู้ประกอบการ.....	42
ประวัติผู้วิจัย	51

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 กระบวนการ Coach Journey 5 ขั้นตอน	4
2 คุณสมบัติของการเป็นโค้ช	9
3 การฟังอย่างเข้าใจ	9
4 GROW Model	10
5 กรอบแนวคิดในการวิจัย	21
6 การดำเนินโครงการพัฒนานิสิตสู่ผู้ประกอบการ ของ กองกิจการนิสิต	28
7 หลักสูตรและเครื่องมือ (Toolkit) 6 ขั้นตอน	29
8 ภาพรวมความร่วมมือ ของ 3 หน่วยงาน	29

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 วิธีการเก็บข้อมูลของการวิจัย.....	25
2 ความเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์ของการวิจัย และคำถามการวิจัย.....	26

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามนโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศตามยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ในการสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 และหลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง โดยเน้นการพัฒนาที่สมดุลบนฐานความคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการปฏิรูปประเทศด้านโครงสร้างเศรษฐกิจ การวิจัยและพัฒนา และระบบการศึกษาของรัฐบาล มหาวิทยาลัยพะเยาได้จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว ด้วยการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนที่สอดคล้องและตอบสนองอย่างเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก และความท้าทายด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเตรียมผลิตให้พร้อมกับการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง เพราะจะทำให้ผลิตได้เตรียมพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตและการทำงานในสภาพแวดล้อมปัจจุบันที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งเรียกว่าการเรียนรู้ 3R x 8Cs โดย 3R ได้แก่ 1. Reading (การอ่านออก) 2. [W]riting (การเขียนได้) และ 3. [A]rithmetics (การคิดเลขเป็น) 8Cs ได้แก่ 1. Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) 2. Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) 3. Cross-Cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์) 4. Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) 5. Communications, Information, and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) 6. Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และการรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) 7. Career and Learning Skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้) และ 8. Compassion (ความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยพะเยายังได้ให้ความสนใจและมีการดำเนินการเพิ่มมากขึ้นในการพัฒนาและส่งเสริมให้ผลิตมีความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education) ซึ่งเป็นอีกหนึ่งในทักษะสำคัญแห่งศตวรรษที่ 21

การพัฒนานิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา นอกเหนือไปจากการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนแล้ว การดูแลนิสิตด้านการใช้ชีวิต รวมถึงการให้โอกาสและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้สิ่งต่างๆ นอกชั้นเรียนตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้นิสิตสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (อยู่และเรียน

อย่างมีความสุข) เกิดการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนตนเองไปในทิศทางที่ดีขึ้น และเมื่อนิสิตเรียนจบแล้วจะเป็นบัณฑิตที่เป็นคนดี มีงานทำ สามารถเป็นเสาหลักของครอบครัวได้ ทั้งยังส่งผลให้ชุมชน สังคม และประเทศชาติเข้มแข็ง ทั้งนี้การดำเนินการเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยพะเยา เป็นความร่วมมือของ 3 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนิสิต และคณะ/วิทยาลัย ผ่านการดำเนินงาน 2 รูปแบบ ประกอบด้วย 1.) ดำเนินการผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร และ 2.) การดำเนินการผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยกองกิจการนิสิตมุ่งมั่นพัฒนาให้นิสิตเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยอัตลักษณ์เป็นผู้มีปัญญา และมีความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้วยการเสริมสร้างทักษะการทำงานและการใช้ชีวิตในสังคม (Soft Skills) โดยส่งเสริมให้นิสิตได้ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งในปีการศึกษา 2561 นี้ ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้นกับการพัฒนาและส่งเสริมให้นิสิตมีความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานหลักในหน่วยพัฒนานิสิต งานกิจกรรมและพัฒนานิสิต จึงให้ความสำคัญและสนใจการดำเนินการในประเด็นนี้

กอรปกับในแต่ละปีการศึกษาจะมีนิสิตเป็นจำนวนมากมาดำเนินการสมัครเพื่อขอรับทุนการศึกษาที่หน่วยทุนการศึกษา งานบริการและสวัสดิการนิสิต กองกิจการนิสิต ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรต้องทำอะไรสักอย่างหนึ่งเพื่อช่วยเหลือน้องๆ นิสิตเหล่านั้น ที่ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างลำบาก (ขาดแคลนทุนทรัพย์) จึงได้ดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ขึ้น เพื่อจะเป็นหนทางหนึ่งในการช่วยน้องๆ เริ่มต้นประกอบธุรกิจที่สร้างรายได้ให้กับตนเองและนำไปจนเจือครอบครัวได้ ให้สมกับจุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยพะเยา ในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ คือ มีงานทำ และเป็นคนดี เพื่อจะได้เป็นที่พึ่งของครอบครัว ทำให้ครอบครัวเข้มแข็ง (เป็นเสาหลักของครอบครัว) ชุมชน สังคม และประเทศชาติเข้มแข็ง

การวิจัยในครั้งนี้จะให้นิสิตได้ฝึกกระบวนการตามวิธีคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) 5 ขั้นตอน ตามแนวทางของ d.school, มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด แล้วนำมาปรับใช้ในกระบวนการการแก้ไขปัญหาและการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เพื่อให้มีความรู้และเกิดทักษะพื้นฐานทางด้านธุรกิจ หรือความเป็นผู้ประกอบการ เช่น การเลือกธุรกิจ การวางแผนธุรกิจ การบริหารจัดการธุรกิจ การวิเคราะห์กลุ่มลูกค้า การจัดการเงิน และด้านเทคโนโลยี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทการพัฒนาบัณฑิตสู่การเป็นผู้ประกอบการ
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์ที่ใช้ในกระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้วยการโค้ชชิ่ง (Coaching)
3. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้วยการโค้ชชิ่ง (Coaching)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้รับทุนการศึกษาร้อยละ 5 ประเภททุนขาดแคลนทุนทรัพย์ ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา หรือตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ผู้วิจัยทำการรวบรวมพร้อมทั้งวิเคราะห์เนื้อหา วิธีการ และเครื่องมือต่างๆ แล้วนำมาสร้างเป็นคู่มือ (Toolkit) เพื่อใช้ในกระบวนการพัฒนานิสิตสู่ผู้ประกอบการ

2.2 ผู้วิจัยนำกระบวนการของวิธีคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ตามแนวทางของ d.school, มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด มาประยุกต์ใช้กับนิสิตเพื่อฝึกปฏิบัติการตามคู่มือ (Toolkit) การพัฒนานิสิตสู่ผู้ประกอบการ ซึ่งกระบวนการของวิธีคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

(1.) EMPATHIZE: การทำความเข้าใจต่อกลุ่มเป้าหมาย เข้าใจในปัญหาเพื่อนำมาแก้ไข ด้วยการสัมภาษณ์และการสังเกต

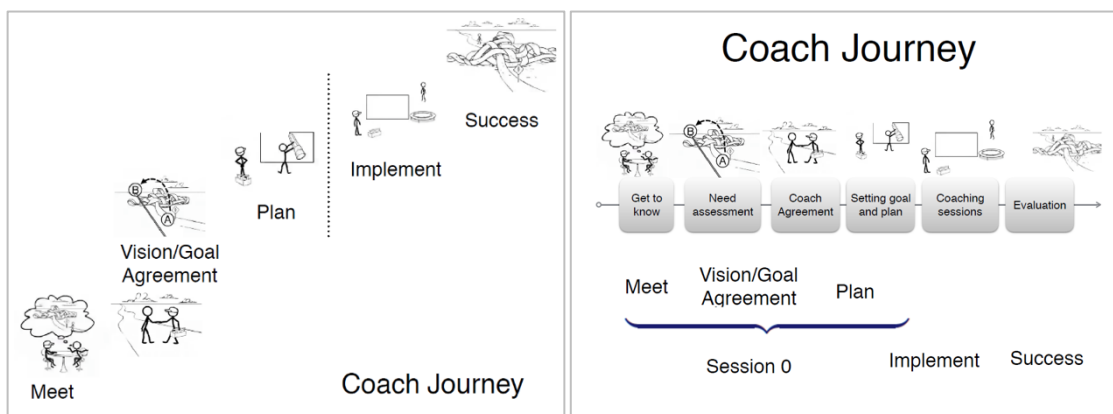
(2.) DEFINE: เมื่อเรียนรู้และทำความเข้าใจต่อกลุ่มเป้าหมายแล้ว ต้องทำความเข้าใจที่จะแก้ปัญหาด้วยการกำหนดได้อย่างชัดเจนว่าปัญหาหรือความต้องการที่แท้จริงนั้นคืออะไร

(3.) IDEATE: การสร้างความคิดต่างๆ ให้เกิดขึ้น โดยเน้นการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้มาก และหลากหลายที่สุด

(4.) PROTOTYPE: การสร้างแบบจำลองเหตุการณ์หรือแนวทางการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริง เพื่อสร้างประสบการณ์จากเหตุการณ์จริง

(5.) TEST: การนำแบบจำลองที่สร้างขึ้นไปทดสอบกลุ่มเป้าหมายจริงๆ เพื่อรับข้อเสนอแนะหรือ Feedback มาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป โดยการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงในพื้นที่ ด้วยความยืดหยุ่นและหวังผลในทางปฏิบัติ บวกกับการนำความรู้ใหม่มาปรับปรุงต้นแบบอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่แท้จริง

2.3 ผู้วิจัยประยุกต์ใช้ระบบการโค้ชและเครื่องมือต่างๆ ตามกระบวนการ Coach Journey ของ School of Changemaker ที่มีกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังภาพ 1

ภาพ 1 กระบวนการ Coach Journey 5 ขั้นตอน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลาวิจัย

การวิจัยนี้มีระยะเวลา 1 ปี เริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2561 – ตุลาคม 2562

นิยามศัพท์เฉพาะ

การคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) หมายถึง กระบวนการคิดที่ให้ความสำคัญกับบุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ใช้ ด้วยการพยายามทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในแง่มุมมองต่างๆ และนำเอาความเข้าใจดังกล่าวประกอบกับมุมมองจากคนหลายๆ ฝ่ายมาสร้างไอเดีย แนวทางการแก้ไขที่สอดคล้อง เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ใช้ อย่างแท้จริง

การโค้ช (Coaching) หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างโค้ช (Coach) ซึ่งเป็นผู้ช่วยเหลือ และผู้รับการโค้ช (Coachee) ให้ถึงจุดหมายตามที่ผู้รับการโค้ช (Coachee) ต้องการ ด้วยการชวนคิดหรือเป็นกระจกสะท้อน ผ่านวิธีการและเครื่องมือต่างๆ เพื่อให้ผู้รับการโค้ช (Coachee) ได้เข้าใจตนเอง เข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถคิดวิธีจัดการในรูปแบบที่หลากหลาย ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยความคิด ความถนัด ความสามารถตัวเอง

กิจกรรม หมายถึง กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้สิ่งต่างๆ นอกชั้นเรียน ที่จะช่วยส่งผลให้นิสิตสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นคนดีของสังคม รู้จักเรียนรู้และปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัย

นิสิตทุน หมายถึง นิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ที่มีสถานะกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และผ่านการคัดเลือกให้ได้รับทุนการศึกษา

ผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) หมายถึง ผู้ที่ศึกษาการสร้างธุรกิจ รวมถึงกระบวนการทำธุรกิจใหม่ ๆ และรวมถึงผู้ที่ผลิตสินค้าหรือบริการให้แก่ผู้อื่น โดยสร้างร้านหรือองค์กรเพื่อดำเนินการขายสินค้าและบริการเหล่านั้น

ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Skills) หมายถึง ความชำนาญ หรือความสามารถในการดำเนินธุรกิจ เช่น ทักษะทางการเงิน กฎหมาย เทคโนโลยี เศรษฐศาสตร์ และการบริหารจัดการธุรกิจ รวมไปถึงคุณลักษณะที่สำคัญของการเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ การวิเคราะห์ตลาดและคู่แข่ง การทำงานเชิงรุก และการเรียนรู้

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงบริบทการพัฒนาวิสัยทัศน์การเป็นผู้ประกอบการ
2. ทำให้ทราบถึงกลยุทธ์ที่ใช้ในกระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้วยการโค้ชชิ่ง (Coaching)
3. ทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้วยการโค้ชชิ่ง (Coaching)

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาระบบการโคชนิสิต มีเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดังนี้

1. การเรียนรู้ และการถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Transfer)
2. ระบบเศรษฐกิจไทย
3. แนวทางการสร้างธุรกิจ
4. ความเป็นผู้ประกอบการ กับ สถานศึกษา

การเรียนรู้ และการถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Transfer)

มนัสวี ศรีนนท์ (2560) ได้ทำการวิเคราะห์หลักการเรียนการสอนตามนัย พระพุทธศาสนาไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย วิธีการ เนื้อหา และผู้เรียน โดยการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมีความสอดคล้องกับการศึกษาสมัยพุทธกาลดังที่พระพุทธเจ้าได้ทรงวางระบบการศึกษาเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นปริยัติ เทียบได้กับการเรียนการสอนในเชิงทฤษฎี ขั้นปฏิบัติ เทียบได้กับการนำความรู้จากทฤษฎีมาทดลองทำตามลำดับขั้นตอนในเรื่องต่างๆ และปฏิเวธ เทียบได้กับการปรับปรุงให้การทำตามขั้นตอนต่างๆ ประสบผลสำเร็จได้ดังที่ตั้งใจ ซึ่งสามารถสรุปพุทธพจน์ที่ตรัสถึงลีลาในการสอนไว้ คือ แจ่มแจ้ง ชูใจ แก่กล้า ราบรื่น ทั้งนี้ให้ผู้สอนนึกถึงผู้เรียนไว้ 7 ประการ คือ 1.) สอนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล 2.) ปรับวิธีสอนให้เหมาะกับแต่ละบุคคล 3.) นึกถึงความพร้อมของผู้เรียนแต่ละบุคคล 4.) ให้ผู้เรียนได้ลงมือทำด้วยตนเอง 5.) ผู้เรียนกับผู้สอนมีบทบาทร่วมกันซึ่งมักเป็นไปในรูปแบบการถาม - ตอบ 6.) เอาใจใส่บุคคลที่ควรได้รับความสนใจพิเศษเป็นรายๆ ไปตามสมควรแก่กาลเทศะและเหตุการณ์ และ 7.) เอาใจใส่คนที่ด้อย ที่มีปัญหา

เว็บไซต์ rollyourdice.co (2560) ได้เผยแพร่บทความ เรื่อง การเรียนรู้ด้วยบอร์ดเกม การเรียนแบบผสมผสานได้ความรู้พร้อมความสุข โดยกล่าวถึงการเรียนรู้ไว้ดังนี้ การเรียนรู้ไม่ได้หยุดที่การจำและทำความเข้าใจเนื้อหาเท่านั้น ดังที่ เบจนามิน บลูม (Benjamin Bloom) นักจิตวิทยาการศึกษาชาวอเมริกันได้ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์ และแบ่งพฤติกรรม

ที่เกี่ยวกับสติปัญญา (Cognitive Domain) ออกเป็น 6 ระดับตามความซับซ้อน ในชื่อว่า การจัดจำแนกของบลูม (Bloom's Taxonomy) ในปี ค.ศ. 1956 ซึ่งต่อมาได้ถูกปรับเปลี่ยนในปี ค.ศ. 2002 เป็นดังนี้

1. ระดับการจดจำ (Remembering) คือ การใช้ความจำเพื่อสร้างหรือค้นหานิยาม ข้อเท็จจริง หรือทบทวนข้อมูลที่เรียนมาก่อนหน้านี้
 2. ระดับการทำความเข้าใจ (Understanding) คือ การสร้างความหมายจากรูปแบบการใช้หลายประเภท อาจจะเป็นข้อความ ภาพ หรือกิจกรรม เช่น การแปลความ การสร้างตัวอย่าง การจำแนก การสรุป
 3. ระดับการประยุกต์ใช้ (Applying) คือ การสามารถใช้เนื้อหาที่เรียนมาเพื่อนำไปปฏิบัติผ่านสื่อ เช่น แบบจำลอง การนำเสนอ การสัมภาษณ์ และการเลียนแบบ
 4. ระดับการวิเคราะห์ (Analyzing) คือ การแบ่งเนื้อหาหรือแนวคิดออกเป็นส่วนย่อย ระบุความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันของแต่ละส่วน และความเชื่อมโยงต่อโครงสร้างในภาพรวม
 5. ระดับการประเมิน (Evaluating) คือ การใช้กฎเกณฑ์และมาตรฐานเพื่อพิจารณาผ่านการตรวจสอบและการวิจารณ์
 6. ระดับการสร้างสรรค์ (Creating) คือ การรวบรวมองค์ประกอบและสร้างให้เป็นสิ่งที่สมบูรณ์ เรียบเรียงให้เกิดรูปแบบหรือโครงสร้างใหม่ผ่านการสร้าง วางแผน และการผลิต
- และกล่าวไว้ว่าบอร์ดเกมสมัยใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว ซึ่งทำให้ได้รับองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

สุรัชย์ จิวเจริญสกุล (2549) ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการ และสมรรถภาพการคิดเชิงธุรกิจสู่ การคิดสร้างอาชีพอิสระในขนาดตของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อหาแนวทางในการปรับกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งสร้างโอกาสทางการคิดวิเคราะห์เชิงธุรกิจของนิสิตในการใช้องค์ความรู้ทางคหกรรมศาสตร์มาสร้างและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ผ่านโครงการธุรกิจคหกรรมศาสตร์ และศึกษาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อประหยัดงบประมาณของรัฐในการจัดการเรียนการสอนในขนาดต โดยมีนิสิตภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 180472 ธุรกิจคหกรรมศาสตร์ และทำโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ จำนวน 58 คน ผลการวิจัยพบว่า นิสิตมุ่งมั่นที่จะเรียนให้จบตามเวลาที่กำหนด (4 ปี) สองในสามต้องการประกอบอาชีพธุรกิจ ทั้งนี้ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนสร้างรายได้จากองค์ความรู้ทางคหกรรมศาสตร์ สามารถช่วยประหยัดงบประมาณรัฐได้จริง

สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการที่ต้องการให้สถาบันการศึกษาพัฒนานิสิตให้มี ความรู้เชิงธุรกิจและการจัดการเป็นสำคัญ

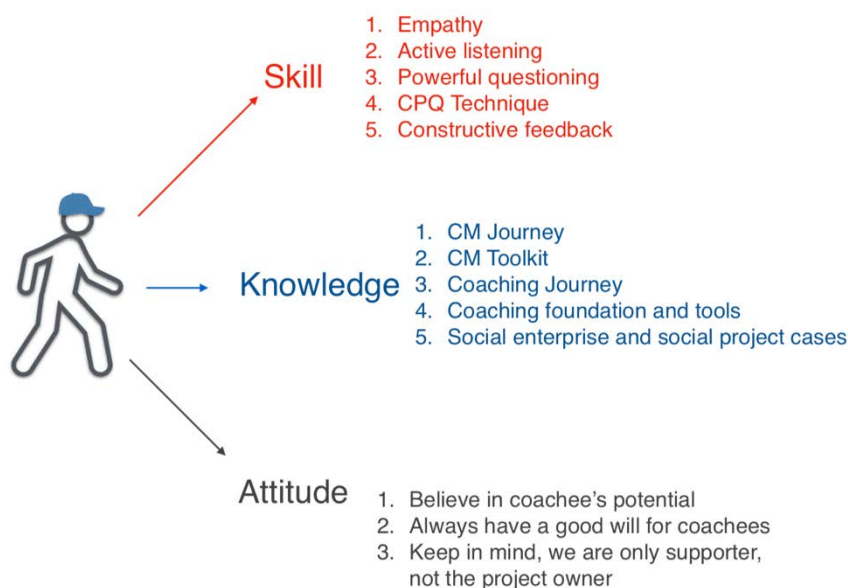
โดยนิสิตได้ระบุลักษณะการสอนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ใน 5 ลำดับแรก คือ 1.) ผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้มีการลงมือปฏิบัติ 2.) สร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่สนุกสนาน 3.) จัดกิจกรรมการเรียนสอนที่หลากหลาย 4.) สร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียน โดยการชี้ให้เห็นข้อดีของวิชาชีพนั้นๆ และ 5.) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนแสดงความคิดเห็น

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยดังกล่าวทำให้เห็นว่า การจะทำให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ได้ดีย่อมมาจากการได้ลงมือปฏิบัติเพื่อให้เข้าใจได้อย่างแม่นยำ และได้ผลจริง

การโค้ช (Coaching)

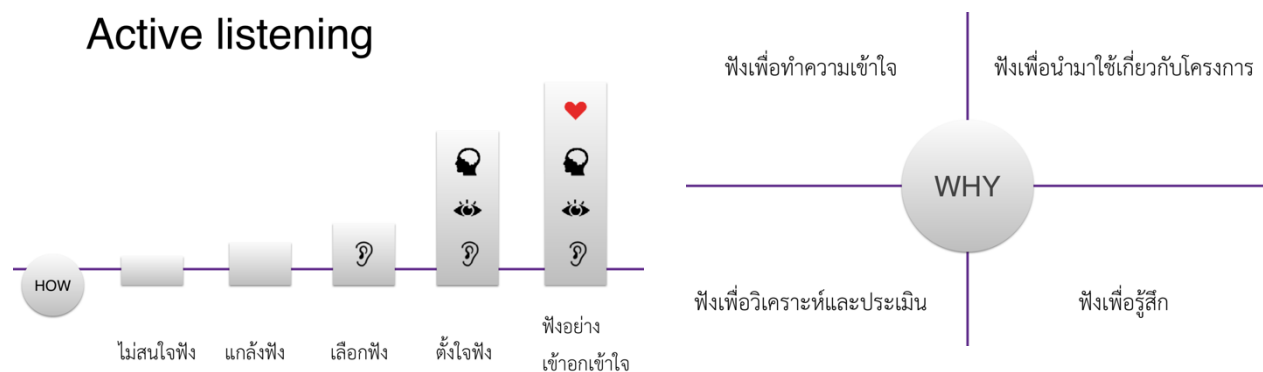
โดยทั่วไปแล้วเราจะรู้จักกันดีไม่ว่าจะเป็นโค้ชกีฬา โสไฟท์โค้ช หรือโค้ชผู้บริหารระดับสูง แต่โค้ชในการวิจัยนี้จะเจาะจงไปที่โค้ชเพื่อการเปลี่ยนแปลง หรือที่เรียกว่า Changemaker Coach ดังที่ พรจรรย์ ไกรวัตนุสสรณ์ (2561) กล่าวถึงการโค้ชไว้อย่างน่าสนใจว่า การโค้ชมีรากศัพท์มาจากคำว่า Kocs หมายถึง รถม้าขนาดใหญ่ ที่ช่วยเคลื่อนย้ายคนจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันโค้ชซึ่งเป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนกระบวนการและพัฒนาภาวะผู้นำให้กับบุคลากรทุกระดับ กล่าวคือ โค้ชคือหัวใจสำคัญที่ทำให้คนรุ่นใหม่เกิดการเรียนรู้และเชื่อมั่นว่าตนเองก็สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ดีให้สังคมได้ (Changemaker) โค้ชทำหน้าที่เสมือนกระจกสะท้อนให้คนรุ่นใหม่ได้เข้าใจตนเอง เข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น มีเป้าหมายชัดเจน สามารถคิดวิธีจัดการต่างๆ ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังรู้สึกว่าจะไม่ต้องเผชิญกับปัญหา อุปสรรค อย่างโดดเดี่ยว ดังนั้นจะเห็นว่า การโค้ช เป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง โค้ช (Coach) และผู้รับการโค้ช (Coachee) เพื่อให้ถึงจุดหมายที่โค้ชที่ต้องการ ตามกระบวนการ Coach Journey

การฝึกเป็น Changemaker Coach เราควรมีทักษะและเครื่องมือของโค้ช เข้าใจวิถีโค้ช รวมถึงเข้าใจเส้นทางของการเป็น Changemaker และเครื่องมือที่ต้องใช้ ดังนั้น การจะเป็นโค้ชที่ดีได้นั้นต้องประกอบไปด้วยคุณสมบัติสำคัญ 3 อย่าง ได้แก่ ทักษะ ความรู้ และทัศนคติ ซึ่งโค้ชจำเป็นต้องเรียนรู้และฝึกฝนตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะสามารถช่วยเหลือผู้รับการโค้ชได้อย่างเหมาะสม และสำเร็จตามเป้าหมายได้ ดังอธิบายได้ตามภาพ 2

ภาพ 2 คุณสมบัติของการเป็นโค้ช

โดยมีทักษะสำคัญๆ ที่โค้ชจะต้องฝึกฝนเพื่อพัฒนาทักษะการโค้ชให้ดีขึ้น ได้แก่ Active Listening ทักษะเกี่ยวกับการฟังอย่างเข้าใจ ด้วยการฟังให้เข้าใจทั้งเนื้อหา อารมณ์ ความรู้สึก และความคิด โดยไม่ตัดสินหรือประเมินใดๆ ดังภาพ 3

ภาพ 3 การฟังอย่างเข้าใจ

และ Powerful Questioning ทักษะการใช้คำถามเพื่อนำไปสู่ทางออกของปัญหา ด้วยเครื่องมือ GROW Model ดังอธิบายได้ตามภาพ 4

ภาพ 4 GROW Model

กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking)

ลัทธิวรรณ สิริพงษ์กุล (2559) จากเว็บไซต์ SchoolOfChangemakers.com ได้อธิบายไว้ว่า กระบวนการ Human – Centered Design และ Design Thinking เป็นสิ่งเดียวกันและมีกระบวนการเหมือนกัน แต่ Human – Centered Design จะใช้ในบริบทของนวัตกรรมทางสังคม ส่วน Design Thinking จะใช้ในบริบทที่เป็นนวัตกรรมเชิงธุรกิจ วิธีคิดของ Human – Centered Design นับได้ว่าใกล้เคียงกับหลักอริยสัจ 4 ของพุทธศาสนา เป็นเครื่องมือในการสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยมองลึกถึงต้นเหตุของปัญหาที่แท้จริง และให้ความสำคัญกับการเข้าใจความต้องการของคนมากที่สุด โดยในมุมมองของการทำโครงการเพื่อสังคม หรือกิจการเพื่อสังคม จะมีคำถามที่ต้องตอบให้ได้ในกระบวนการคิด คือ 1) จะเข้าใจความต้องการของคนได้อย่างไร (ถือเป็นหัวใจหลักของ HCD) 2) วิธีแก้ไขปัญหาเป็นไปทางใดได้บ้าง และ 3) จะสร้างสรรค์ความยั่งยืนทางธุรกิจได้อย่างไร

ส่วนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) หมายถึง กระบวนการคิดที่ให้ความสำคัญกับบุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ใช้ ด้วยการพยายามทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในแง่มุมต่างๆ และนำเอาความเข้าใจดังกล่าวประกอบกับมุมมองจากคนหลายๆ ฝ่าย มาสร้างไอเดีย แนวทาง การแก้ไขที่สอดคล้อง เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ใช้ อย่างแท้จริง

Human – Centered Design และ Design Thinking มีกระบวนการเช่นเดียวกัน ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. การเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย (Empathize) : ความชัดเจนในกลุ่มเป้าหมายเป็นสิ่งสำคัญ เพราะปัญหาและการแก้ปัญหาอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบริบทของกลุ่มย่อย เช่น เด็กด้อยโอกาส เป็นเด็กหญิงหรือเด็กชาย ช่วงอายุเท่าไร เป็นต้น ในการเก็บข้อมูลก็ควรเก็บจากมุมมองของทุกคนที่เกี่ยวข้องในระบบ เช่นกรณีเด็กด้อยโอกาส ก็ควรหาข้อมูลตั้งแต่กระทรวงศึกษาธิการไปจนถึงเด็กๆ ในสลัม

2. การตีกรอบปัญหา (Define) : HCD เป็นกระบวนการที่จะทำให้เราเข้าใจความต้องการของคนถึงระดับต้นตอของปัญหาจริงๆ ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาก็ถูกต้องตรงจุดและเกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืน ยกตัวอย่างเช่น เมื่อสะพานพังจะทำอย่างไร? เมื่อสะพานพัง หลายคนเสนอให้คิดว่าจะซ่อมสะพานอย่างไร บางคนก็เสนอให้สร้างสะพานใหม่โดยออกแบบให้ทนทานขึ้น ซึ่งเป็นการถามคำถามและสร้างการแก้ไขปัญหาจากสิ่งที่มีอยู่แล้ว (ซึ่งก็คือ สะพาน) แต่ถ้าใช้หลักคิดของ HCD จะพบว่า จริงๆ แล้วปัญหาไม่ใช่สะพานที่พังลงไป แต่ปัญหาคือ สะพานมีไว้เพื่ออะไร? เพื่อต้องการย้ายคนข้ามแม่น้ำจากฝั่งหนึ่งไปยังอีกฝั่งหนึ่งใช่หรือไม่ ดังนั้น เราต้องคิดว่า “นอกเหนือจากสะพานแล้ว มีวิธีใดที่จะย้ายคนข้ามแม่น้ำไปได้บ้าง?” โดยเริ่มต้นได้ง่ายๆ จากคำถามว่า “What if.....?” “จะเป็นยังไง ถ้า...?” การตีกรอบปัญหาเป็นส่วนที่ยากที่สุดในกระบวนการ HCD เพราะถ้าข้อมูลหรือกรอบปัญหาไม่ชัดเจนจะทำให้ไม่สามารถตอบโจทย์ปัญหาหรือเดินทางสู่กระบวนการต่อไปได้เลย

3. การระดมความคิด (Ideate) : หลังจากได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้ว เราต้องหาไอเดียที่จะใช้แก้ปัญหา การระดมความคิด (Brainstorming) คือกระบวนการสำคัญของขั้นตอนนี้ และความคิดจะต่อยอดได้ดียิ่งขึ้นเมื่อมีผู้คนจากหลากหลายสาขาความรู้มาช่วยกันระดมความคิด ซึ่งโจทย์ปัญหาหนึ่งข้ออาจมีทางออกได้มากมาย ตั้งแต่เรียบง่ายที่สุดไปจนถึงวิธีเหนือจินตนาการ แต่สิ่งสำคัญของ HCD ไม่ได้อยู่ที่ปริมาณวิธีที่คิดได้ แต่อยู่ที่กระบวนการที่จะไปถึงวิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุดคืออะไร ซึ่งแนวทางสุดโต่งจะช่วยดึงความคิดออกจากกรอบเดิมๆ ในขณะที่ไอเดียธรรมดาๆ ก็จะช่วยดึงกลับมาสู่ความเป็นไปได้มากขึ้น ซึ่งช่องว่างระหว่างสองสิ่งนี้ คือ **“นวัตกรรม”**

4. การสร้างต้นแบบ (Prototype) : เป็นการนำข้อมูลที่ได้ออกแบบ และสร้างเป็นสิ่งที่จับต้องได้ เพราะอันที่จริงแล้วกลุ่มเป้าหมายอาจไม่รู้ว่าเขาต้องการอะไร แต่เมื่อได้เห็นต้นแบบแล้วจึงรู้สึกชอบและอยากได้ขึ้นมา ยกตัวอย่างเช่น ก่อนหน้านี้เมื่อทำวิจัยตลาดของ iphone ไม่มีใครรู้ว่า iphone คืออะไร จึงมีการสร้างต้นแบบขึ้นมา เพื่อทำการทดสอบว่าสิ่งนี้สามารถตอบสนองความต้องการได้จริงหรือไม่ ซึ่งขั้นตอนการสร้างต้นแบบนี้อาจใช้เวลานานที่สุดในกระบวนการทั้งหมดของ HCD และในบางครั้งการสร้างต้นแบบ ก็อาจนำไปสู่สิ่งที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน

5. การทดสอบต้นแบบ (Test) : การนำต้นแบบออกมาให้กลุ่มเป้าหมายใช้จริง เพื่อนำผลตอบรับที่ได้ไปปรับปรุงตัวต้นแบบ ถ้าหากขั้นตอนนี้ (หรือขั้นตอนอื่นๆ) มีปัญหา จะต้องย้อนกลับไปทบทวนขั้นตอนทำความเข้าใจปัญหา (Empathize) อีกครั้งเพื่อทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมายเพื่อตีกรอบปัญหาให้ชัดเจนขึ้น ดังนั้นการทดสอบต้นแบบจะเกิดการซ้ำไปเรื่อยๆ จนกว่าจะได้สิ่งที่ตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง

กระบวนการเหล่านี้ เป็นไปตามแนวทางของ d.school, มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ขั้นตอนทั้ง 5 นั้น ไม่จำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นตอน แต่ควรทำซ้ำไปซ้ำมา และย้อนกลับไปทบทวนในขั้นตอนก่อนหน้าเสมอ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าเราตั้งโจทย์ได้ถูกต้อง มีข้อมูลที่เพียงพอ และสร้างวิธีแก้ได้ตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมาย ที่สำคัญหลักการนี้เน้นที่ตัวคนเป็นหลัก โดยให้ความสำคัญกับประสบการณ์ ความคิด ความเห็นของคนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

เนื่องจากการโค้ช เป็นศิลปะในการช่วยให้ผู้อื่นมีผลงานที่ดีขึ้น เกิดการเรียนรู้และมีการพัฒนา ดังนั้น การนำวิธีการโค้ชซึ่งมาประยุกต์ใช้กับการฝึกปฏิบัติจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เพราะได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อให้เข้าใจได้อย่างแม่นยำ และได้ผลจริง กอปรกับเราสามารถนำหลักการของ Design Thinking มาปรับใช้ในกระบวนการแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้ทุกด้านของชีวิต ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำหลักการดังกล่าวมาบูรณาการกับการฝึกปฏิบัติการในระยะที่ 2 ของการดำเนินการวิจัยนี้

ระบบเศรษฐกิจไทย

บทความ “เศรษฐกิจ โตมาจากไหน ไปต่ออย่างไร” ของ ดร.นครินทร์ อมเรศ (2562) กล่าวว่า เศรษฐกิจไทยจะเติบโตได้โดยการยกระดับความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มของแรงงานในสาขาเศรษฐกิจที่มีแรงงานอยู่มาก หรือ เคลื่อนย้ายแรงงานจากสาขาเศรษฐกิจมูลค่าเพิ่มต่ำไปยังกิจกรรมมูลค่าเพิ่มสูง ซึ่งในทางปฏิบัติแล้ว เศรษฐกิจไทยเติบโตมาด้วยวิธีการดังกล่าวผ่านกระบวนการที่เรียกว่า Structural Transformation โดยมีการเคลื่อนย้ายคนออกจากภาคเกษตรมาสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการอย่างต่อเนื่องในหลายช่วงทศวรรษก่อน ยกเว้นเพียงแต่ในช่วงวิกฤตการณ์การเงินเอเชียในปี 2540 ที่ภาคเกษตรทำหน้าที่รองรับแรงงานที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ และในบางช่วงที่นโยบายสนับสนุนด้านเกษตรของภาครัฐมีส่วนทำให้ผลตอบแทนในภาคเกษตรสูงมากจนดึงดูดแรงงานกลับเข้าสู่ภาคเกษตร อาทิ นโยบายจำนำข้าว ซึ่งโดยสรุปแล้ว เศรษฐกิจไทยโตมาด้วยการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจผ่านการจัดสรรแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเอื้อให้เศรษฐกิจมีความยืดหยุ่น สามารถรองรับการปรับตัวของภาคธุรกิจมาโดยตลอด

เมื่อมองไปข้างหน้า กระแสการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นได้สร้างอุปสรรคต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไทยในรูปแบบเดิมๆ ทั้งจากอายุเฉลี่ยของแรงงานที่สูงขึ้นจึงรับมือกับการปรับตัวได้ยาก การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดที่ทำให้นายจ้างต้องการแรงงานที่มีทักษะใหม่ๆ ซึ่งไม่มีสอนในสถาบันการศึกษา ตลอดจนความไม่แน่นอนในภาคเศรษฐกิจและการเมืองโลกที่ทำให้เราไม่อาจแน่ใจได้ว่านักลงทุนต่างชาติบางส่วนที่ย้ายฐานการผลิตเข้ามาที่ไทยวันนี้เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งทางการค้าโลกจะไม่ย้ายโรงงานไปยังประเทศอื่นในอนาคตหลังสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป

แนวทางการดำเนินนโยบายด้านเศรษฐกิจการเกษตรและแรงงาน ซึ่งเป็นภาคส่วนที่สำคัญและมีผลกระทบในวงกว้างผ่านจำนวนคนที่เกี่ยวข้องมากที่สุดในโครงสร้างเศรษฐกิจไทย ได้แก่ 1.) การปรับเป้าหมายเศรษฐกิจด้านเกษตรจากการให้ความสำคัญที่ราคาสินค้าเกษตร เป็นการให้ความสำคัญกับรายได้ที่เหลือถึงมือเกษตรกร ด้วยการที่หลายหน่วยงานภาครัฐร่วมกันใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) วิเคราะห์เชิงลึกเพื่อคาดการณ์และติดตามพัฒนาการผลผลิต ราคา ต้นทุน และหนี้สินของเกษตรกร โดยตั้งเป้าหมายในการยกระดับรายได้ให้แก่เกษตรกรโดยไม่ต้องพึ่งพาเพียงการสนับสนุนด้านราคาเพียงอย่างเดียว และ 2.) การประเมินตลาดแรงงานไทยเพิ่มเติมจากการติดตามเพียงอัตราการว่างงาน เป็น การติดตามเครื่องชี้หลายด้าน เช่น รายได้ ชั่วโมงการทำงาน ความต้องการแรงงาน และแนวโน้มการจ้างงานของนายจ้าง ซึ่งจะช่วยให้ภาครัฐเข้าใจตลาดแรงงานได้ลึกซึ้ง ทำให้สามารถออกแบบโครงสร้างควบคุมครองทางสังคมเพื่อดูแลแรงงานที่ยังปรับตัวไม่ได้ไปพร้อมๆ กับการสร้างสภาพแวดล้อมและแรงจูงใจให้แรงงานพัฒนาทักษะที่ตรงความต้องการของตลาด

ปัจจัยหลักที่จะกำหนดความสำเร็จของการเดินหน้าปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไทยขึ้นกับการที่พวกเราทุกคนสามารถปรับตัวภายใต้กรอบความคิดใหม่ๆ ดังคำกล่าวของผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยที่ว่า “การคิดและการทำให้มากขึ้นในกรอบความคิดเดิมอาจจะไม่เพียงพอ การจัดการกับปัญหาหลายเรื่องอาจต้องอาศัยกรอบความคิดใหม่และวิธีการทำงานเชิงรุกมากขึ้น” ทั้งภาคประชาชนในฐานะทุนมนุษย์และกำลังซื้อหลัก ภาคธุรกิจที่เป็นผู้ผลิตที่สร้างรายได้ให้กับประเทศ รวมถึงภาครัฐที่ต้องจัดโครงสร้างการกำกับดูแลที่เหมาะสม ไม่เป็นอุปสรรคของกระบวนการสร้างนวัตกรรมและการปรับตัวทางธุรกิจ เพื่อให้เศรษฐกิจไทยมีผลิตภาพสูงขึ้นและมีภูมิคุ้มกันเพียงพอที่จะรับมือกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นได้อย่างเท่าทันและเดินหน้าการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

ดร.ประสาร ไตรรัตน์วรกุล (2558) ได้เขียนบทความ “เศรษฐกิจไทยในอนาคต 10 ปีข้างหน้า” โดยระบุว่า การให้ความสำคัญกับการปรับตัวของโครงสร้างระบบเศรษฐกิจ การปฏิรูประบบสถาบันภาครัฐ และการเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากที่จะช่วยให้ประเทศไทยกลับมาเติบโตได้อย่างยั่งยืนและทั่วถึง ทั้งนี้ ประเทศไทยควรคว้าโอกาสแรงหนุนจากกระแสแนวโน้มเศรษฐกิจและสังคมโลก (Megatrends) ที่จะช่วยให้เกิดการปรับตัวเชิงโครงสร้างระบบเศรษฐกิจใน 3 ด้านสำคัญ ได้แก่ การใช้โอกาสจากการเชื่อมโยงกับต่างประเทศ (Connectivity) การใช้โอกาสจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (New Technology) และการใช้โอกาสจากการพัฒนาเข้าสู่สังคมเมือง (Urbanization) ซึ่งจะมาพร้อมกับการสร้างสาธารณูปโภคต่างๆ (Infrastructure) ซึ่งการปรับโครงสร้างระบบเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยระบบสถาบันภาครัฐที่เข้มแข็ง (Strong Institution) ที่จะช่วยกำหนดกฎกติกาต่างๆ ร่วมด้วย เพื่อเอื้อให้การปรับตัวและจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างถูกต้อง ถูกทาง

อย่างไรก็ตาม ระบบสถาบันภาครัฐของไทยยังไม่ได้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว และกลับปิดเบือนให้เกิดการใช้ทรัพยากรผิดที่ ผิดทางด้วยในบางครั้ง ซึ่งเกิดจากแรงต้านหลักๆ 3 ด้าน ได้แก่ คอร์รัปชัน ข้อจำกัดของระบบบริหารจัดการภาครัฐ และการปิดเบือนกลไกตลาด

ท้ายที่สุด เราสามารถเปลี่ยนแปลงประเทศด้วยความร่วมมือของทุกภาคส่วน โดยภาคธุรกิจจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแส Megatrends ซึ่งจะนำไปสู่การปรับโครงสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย ในขณะที่ภาครัฐต้องทำหน้าที่สนับสนุนและเอื้อให้เกิดการปรับตัวดังกล่าว โดยการปฏิรูประบบสถาบันภาครัฐให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อลดข้อจำกัดและแรงต้านต่างๆ และทุกภาคส่วนต้องร่วมกันสร้างภูมิคุ้มกันให้เข้มแข็ง รองรับแรงเสียดทานได้ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถเติบโตได้อย่างเต็มศักยภาพ ยั่งยืน และทั่วถึง

จากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจข้างต้น ทำให้สถาบันการศึกษาต้องเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องตามกระแส Megatrends ด้วยการเพิ่มทักษะใหม่ๆ ให้กับนิสิตนักศึกษาเพื่อให้เกิดกระบวนการสร้างนวัตกรรมและการปรับตัวทางธุรกิจ อันจะช่วยให้ นิสิตนักศึกษาสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้

แนวทางการสร้างธุรกิจ

สภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนและกดดันในปัจจุบันเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนส่วนใหญ่อยากจะมีชีวิตที่อิสระ เป็นนายตัวเอง จึงต้องการที่จะเป็นเจ้าของธุรกิจหรือเป็นผู้ประกอบการมากขึ้น แต่การจะเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จนั้นไม่ใช่สิ่งที่จะเป็นได้ง่ายๆ หากไม่มีการลงมือทำที่มากพอ ดังนั้น เราจึงต้องมีกระบวนการคิดและกระบวนการทำที่มากพอ ทั้งนี้หนังสือมากมายที่ถ่ายทอดประสบการณ์ในมุมมองต่างๆ ให้เราได้ศึกษา เรียนรู้ และนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมได้ ไม่ว่าจะเป็น

“Disciplined Entrepreneurship” ของ Bill Aulet ที่เขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้นเพื่อเป็นแผนที่นำทาง และเป็นเครื่องมือสำหรับรับมือกับปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบ โดยชี้ให้เห็นคำถามสำคัญ 3 อย่างของการเป็นผู้ประกอบการ คือ Can Why How มีการแบ่งกระบวนการออกเป็น 24 ขั้นตอน ซึ่งเวลาที่น่าไปใช้จริงผู้อ่านไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามลำดับ แต่จำเป็นต้องทำซ้ำในแต่ละขั้นตอนเพื่อทบทวนและขมวดเข้าหาคำตอบที่ดีที่สุด

“The Millionaire Fastlane” กับ “Unscripted” ของ MJ DeMarco มองว่าการเดินทางสู่ความมั่งคั่งขึ้นอยู่กับถนน หรือเส้นทางที่เราเลือกใช้ โดย MJ แบ่งถนนสู่ความมั่งคั่งออกเป็น 3 เส้นทาง คือ ทางเท้า เลนช้า และเลนด่วน โดยเลนด่วนจะพาไปถึงจุดหมายได้เร็วที่สุด แต่ก็ใช้ว่าจะ เป็นเส้นทางที่ทุกคนเลือก นั่นเป็นเพราะความเชื่อ แนวคิด และแผนการเงินที่แตกต่างกัน อีกทั้ง เส้นทางแบบเลนด่วนนั้นไม่มีอะไรง่าย ต้องใช้การอุทิศ โฟกัส และทุ่มเทเวลาอย่างหนัก ซึ่งเลนด่วนที่ MJ กล่าวถึงก็คือ ระบบธุรกิจ 5 ชนิด ได้แก่ ระบบค่าเช่า ระบบคอมพิวเตอร์ / ระบบซอฟต์แวร์ ระบบเนื้อหาข้อมูล ระบบการจัดจำหน่าย และระบบทรัพยากรบุคคล สิ่งสำคัญอีกประการของการเป็นเจ้าของธุรกิจแบบเลนด่วนก็คือ ระบบสินค้าเน้นคุณค่า ซึ่งประกอบไปด้วยหลักสำคัญ 5 ประการ ที่เรียกสั้นๆ ว่า CENTS (C = Control, E = Entry, N = Need, S = Scale, T = Time)

“Oversubscribed” ของ Danie Priestley เปิดเผยหลักการ 7 ข้อ ที่จะทำให้คนรอดต่อคิวเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการ ด้วยปัจจัยสี่อย่างของความไม่สมดุลของตลาด คือ นวัตกรรม ความสัมพันธ์ ความสะดวกสบาย และราคา ภายใต้หลักการว่า เราเป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ที่ดี บริการที่ยอดเยี่ยม เรารู้ว่าเราต้องการลูกค้าแบบไหน เราอยากได้ลูกค้าแบบไหน เราอยากดึงดูด และให้มีคนแบบมารอดต่อคิวซื้อสินค้าและบริการของเรา

“Dotcom Secret” ของ Russell Brunson ที่บอกเล่าถึงสูตรลับทางการตลาดที่เขาใช้สร้างธุรกิจออนไลน์ของตัวเองจนกลายเป็นเศรษฐีภายในเวลาไม่นาน ด้วยการช่วยให้ผู้ประกอบการและนักการตลาดยุคใหม่เรียนรู้การตลาดแบบเข้าถึง ดึงดูดผู้คนให้หลังไหลเข้ามาที่ร้านค้าในโลกเสมือน และเปลี่ยนอัตราการเข้าถึงให้เป็นยอดขายที่เพิ่มขึ้น ด้วยต้นทุนที่ประหยัดกว่า

ซึ่งในเมืองไทยเรียกการตลาดแบบนี้ว่า Internet Marketing แต่ในระดับสากลส่วนใหญ่จะเรียกว่า Direct Response Marketing หรือบางทีก็จะเรียกสั้นๆ ว่า Direct Marketing เนื้อหาสำคัญที่สุดในหนังสือเล่มนี้จะบอกถึงแก่นแห่ง กรวยการการขาย (Sale Funnel) และสคริปต์สำเร็จรูป 7 ประการ ที่หากนำไปลงมือทำจะทำให้ธุรกิจและเว็บไซต์กลายเป็นเครื่องจักรทางการตลาด และการขายแบบสามมิติ

“Blue Ocean Strategy” ของ W. Chan Kim และ Renée Mauborgne ถ้ายทอดวิธีการสร้างพื้นที่ตลาดใหม่ที่ปราศจากคู่แข่ง และทำให้การแข่งขันไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป ด้วยจุดประสงค์สำคัญ คือ การทำให้องค์กรใดๆ ไม่ว่าจะใหญ่หรือเล็ก ใหม่หรือเก่า สามารถรับมือกับความท้าทายในการสร้างสมรรถนะที่ดีกว่าโอกาสได้มากที่สุดและมีความเสี่ยงต่ำที่สุด เพราะบริษัทที่หลุดพ้นจากการแข่งขันได้นั้นแทบไม่ได้ให้ความสนใจกับการเปรียบเทียบหรือเอาชนะคู่แข่ง แต่เป็นการเพิ่มคุณค่าอย่างก้าวกระโดดจนการแข่งขันไม่มีความหมายไปเลย จากการที่จดจ่อกับการสร้างนวัตกรรมบนฐานของคุณค่า (Value Innovation)

“The Disruptor” ของ รวิศ หาญอุตสาหะ ได้กล่าวถึงกรณีของ Kodak และ Fujifilm ที่ธุรกิจถูก disrupt ครั้งใหญ่ทั้งคู่ เป็นสาเหตุให้ Kodak เจ๊ง แต่ Fujifilm ไม่เจ๊งและกิจการยังไปได้ดี นั่นไม่ได้เป็นเพราะ R&D (Research & Development) ของ Kodak ไม่ดี แต่เป็นเพราะ Fujifilm มีทัศนคติและวัฒนธรรมที่สนับสนุนการลงมือทำและการลองผิดลองถูก ที่แตกต่างจาก Kodak อย่างชัดเจน โดยสอดคล้องกับคำถามที่ว่า จะทำหรือไม่ทำ เพราะไฉนเดี่ยวนั้นใครก็ได้แต่อยู่ที่องค์กรสนับสนุนหรือเปล่า อย่างที่สตาร์ตอัพชอบพูดกันว่า – idea is cheap, execution is everything (ไฉนเดี่ยวนั้นราคาถูก การลงมือทำคือทุกอย่าง) และยังให้ความเห็นด้วยว่า ในยุคนี้ นวัตกรรมที่ไม่เคยล้มเหลวมาก่อนเลยนั้น มีอยู่น้อยมาก การลองผิดลองถูกอย่างมีระบบจึงต้องถูกฝังอยู่ในวัฒนธรรมองค์กร การลองผิดลองถูกและการทำ prototype (ตัวต้นแบบ) โดยตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ถูกต้องจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เนื่องจากหัวใจสำคัญของการทำ prototype คือ ทำอย่างไรให้เจ็บตัวน้อยที่สุด (ใช้เงินน้อย) และเร็วกว่าคนอื่น ซึ่งอาจใช้วิธีคิด 3R หรือเรียกว่า The Power of Prototyping ได้แก่ Rough คือ ทำแบบหยาบๆ ไม่ต้องละเอียด Rapid คือ ทำให้เร็ว และ Right คือ ทำแค่พอใช้ได้ (แค่ดีพอที่จะใช้ตอบคำถามที่ต้องการก็พอแล้ว)

ผู้วิจัยได้นำหลักคิด แนวทาง และวิธีการสำคัญๆ เกี่ยวกับการสร้างธุรกิจจากบทความ และหนังสือข้างต้น มาประยุกต์ใช้กับงานวิจัยครั้งนี้ด้วยการนำไปออกแบบหลักสูตรและเครื่องมือ (Toolkit) จำนวน 6 ขั้นตอน สำหรับให้นิสิตทุนใช้ฝึกปฏิบัติการ ในระยะที่ 2 ของการวิจัย คือ การจัดโครงการพัฒนานิสิตสู่ประกอบการ

ความเป็นผู้ประกอบการ กับ สถานศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงการศึกษา (2561) ได้จัดทำรายงานการวิจัย เรื่อง การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education) โดยมีสาระสำคัญที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การบ่มเพาะทักษะความเป็นผู้ประกอบการมีเป้าหมายเพื่อสร้างความคิดที่แตกต่าง และความกล้าหาญสำหรับโอกาสทางธุรกิจ ดังนั้น กระบวนการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ จึงต้องสามารถที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดที่แตกต่าง การคาดการณ์และมองหาโอกาสทางธุรกิจ ตลอดจนความกล้าหาญในการริเริ่มและคว้าโอกาสทางธุรกิจได้

2. พัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ โดยจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ที่สอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and Entrepreneurial literacy) โดยเน้นที่การศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

ผศ.ดร.สุชาติ ไตรภพสกุล และ ดร.ชาคริต พิชญางกูร (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุต่อการเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ของประเทศไทยไว้ว่า ความเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ถือเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ของชาติในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย นอกเหนือจากการลดปัญหาการว่างงานในกลุ่มเยาวชน ความเป็นผู้ประกอบการยังก่อให้เกิดการสร้างงาน การสร้างสรรค์นวัตกรรม อันนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ งานวิจัยอาศัยข้อมูลจากโครงการ Global Entrepreneurship Monitor ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2558 กับ กลุ่มตัวอย่างเยาวชนและวัยทำงานเริ่มต้นไทยอายุ 18 – 34 ปี ทั่วประเทศไทยจำนวน 4,840 ตัวอย่าง และจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยจิตวิทยาด้านความเชื่อมั่นในตนเอง การมองเห็นโอกาสทางธุรกิจ ความกล้าที่จะเสี่ยง และทัศนคติเชิงบวกต่ออาชีพผู้ประกอบการส่งผลทางบวกต่อการเป็นผู้ประกอบการเฉพาะกลุ่มวัยทำงานเริ่มต้นอายุระหว่าง 25 – 34 ปี แต่ไม่มีนัยสำคัญกับกลุ่มเยาวชนไทยอายุระหว่าง 18 – 24 ปี เมื่อพิจารณากลุ่มปัจจัยประชากรศาสตร์พบว่า เพศหญิงมีแนวโน้มการเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์มากกว่าเพศชาย ระดับการศึกษาส่งผลต่อการเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ของกลุ่มตัวอย่างเยาวชนและวัยทำงานเริ่มต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ระดับรายได้ของครอบครัวไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับทั้งสองกลุ่ม

พนิดา วัชรรังสี (2560) ได้ทำการวิจัยสมรรถนะและคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนในหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยในเครือข่ายเบญจมิตร โดยผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีสมรรถนะในการเป็นผู้ประกอบการและคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และรายด้านทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวก และระดับสูง โดยสมรรถนะในการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ อัตมโนทัศน์ แรงจูงใจ อุปนิสัย และคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ มีเป้าหมาย มีความมุ่งมั่น มีความอ่อนน้อม มีภาวะผู้นำ กล้าตัดสินใจ มีเทคนิคการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความต้องการประกอบการ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ

โดยมีข้อเสนอแนะว่า หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตควรส่งเสริมเรื่องแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ และควรเพิ่มกิจกรรมระหว่างเรียนโดยสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น การอบรม สัมมนาเพื่อความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง และศึกษาจากประสบการณ์จริงโดยเพิ่มทักษะด้านการเป็นผู้ประกอบการ และดำเนินธุรกิจ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการ รวมทั้ง ควรนำผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจหลายๆ ด้านมาให้ความรู้ ทักษะและถ่ายทอดประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นอกเหนือจากตำราเรียน

อวิรุทธ์ ฉัตรมาลาทอง และคณะ (2560) ทำการวิจัย เรื่อง มหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ : แนวทางการเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยไทย ได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการในต่างประเทศ จำนวน 9 แห่ง และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนามหาวิทยาลัยเชิงประกอบการในประเทศไทย จำนวน 6 คน ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ คือ มหาวิทยาลัยที่มีกระบวนการทางความคิดแบบผู้ประกอบการเป็นพื้นฐานสำคัญของวัฒนธรรมองค์กรและการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย และพันธกิจของมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการยังคงให้ความสำคัญกับพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

โดยมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการมีจุดเด่นในการผลิตบัณฑิตที่มีกระบวนการทางความคิดแบบผู้ประกอบการ วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่และนวัตกรรม สนับสนุนการบ่มเพาะผู้ประกอบการและการจัดตั้งธุรกิจใหม่ ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับภาคส่วนต่างๆ ภายนอกมหาวิทยาลัย โดยมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการมุ่งสร้างผลผลิตและผลลัพธ์ที่มีผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาสังคมและเศรษฐกิจทั้งในระดับชาติจนถึงระดับโลก สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติที่ต้องการพัฒนาให้มหาวิทยาลัยไทยเป็น

ฐานของการพัฒนาภาคการผลิต เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ และเสริมสร้างให้ประเทศไทย เป็นศูนย์กลางด้านการศึกษาระดับภูมิภาค เพราะการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของประเทศไทยได้ นั้น มหาวิทยาลัยต้องมีความโดดเด่นในด้านการวิจัย ด้านวิชาการ และคุณภาพในการพัฒนา บัณฑิตซึ่งเป็นจุดแข็งของการพัฒนาสู่มหาวิทยาลัยเชิงประกอบการเช่นเดียวกัน

การพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยของไทยให้มุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการต้อง ให้ความสำคัญกับการนำองค์กรและกำกับมหาวิทยาลัย การพัฒนาความสามารถขององค์กร มีการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ มีการเตรียม ความพร้อมและการสนับสนุนเพื่อเป็นผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัยมีความร่วมมือกับภาคธุรกิจ ภาครัฐ และหน่วยงานภายนอก มหาวิทยาลัยมุ่งความเป็นนานาชาติในการดำเนินพันธกิจ และ มีการวัดผลกระทบของมหาวิทยาลัยเชิงประกอบที่สามารถสะท้อนความสำเร็จทั้งของ มหาวิทยาลัย รวมถึงสังคม และเศรษฐกิจ

นิพา ศรีวะระมย์ (อุประ) (2558) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การส่งเสริมสมรรถนะความเป็น ผู้ประกอบการให้แก่ผู้เรียน เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยการใช้แบบสอบถามและสนทนากลุ่มกับ อาจารย์ นักศึกษา ผู้ใช้บัณฑิต และศิษย์เก่า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวน 1,061 คน โดยผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาเป็นเพียงกลุ่มเดียวที่มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ นอกนั้นมีเจตคติในระดับ ค่อนข้างดี ทั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการให้แก่ นักศึกษา มจพ. ควบคู่กับกิจกรรมนอกเวลาเรียน เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาตระหนักถึง ความสำคัญของการพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ เป็นคนที่คิดเป็น ทำ เป็น และตระหนักที่จะรับผิดชอบต่อการพยายามสร้างผลงานที่ประสบความสำเร็จสูงสุด ไม่ว่าจะ ประกอบอาชีพอะไรในอนาคต

บทความ 4 ทักษะที่ผู้ประกอบการ Startup & SME ต้องมี (2561) จากเว็บไซต์ finnomenda.com ระบุว่า ข้อมูลจากกระทรวงอุตสาหกรรมพบว่ามีจำนวนสตาร์ทอัพไทยเพิ่มขึ้น กว่า 8,000 รายในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา ขณะที่จำนวน SME มีจำนวนมากกว่า 3,000,000 รายแล้ว และยังบอกด้วยว่า 4 ทักษะที่ผู้ประกอบการ Startup & SME ต้องมี ได้แก่

1) ทักษะด้านการเงิน (Finance) จัดเป็นความรู้พื้นฐานที่ควรจะมี ทั้งเรื่องการเข้าใจใน การอ่านงบการเงิน และการวิเคราะห์งบการเงิน ทั้งนี้ผู้ประกอบการควรอ่านงบการเงินใน เบื้องต้นเป็น ประกอบด้วย งบดุล งบกำไรขาดทุน และงบกระแสเงินสด รวมไปถึงการประเมินค่า กิจการ และการระดมทุนของธุรกิจ

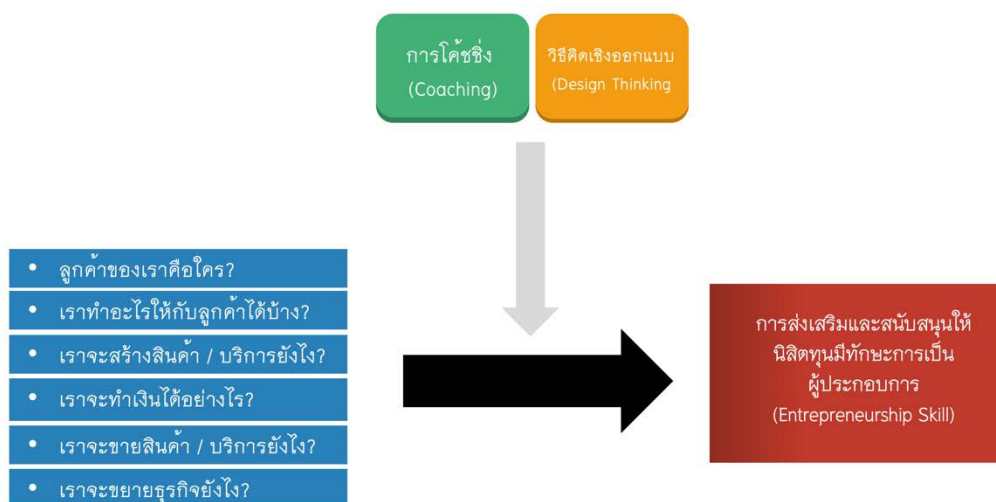
2) ทักษะด้านกฎหมาย มีความสำคัญมากๆ สำหรับการจะเป็นผู้ประกอบการ เช่น ในการก่อตั้งกิจการครั้งแรก ผู้ถือหุ้นในรุ่นก่อตั้งโดยปกติจะเป็นหุ้นสามัญซึ่งมีสิทธิเท่าๆ กัน แต่ถ้าเข้าใจเรื่องกฎหมายดีพอก็ควรจะทำสัญญาาระหว่างผู้ถือหุ้น ที่กำหนดเงื่อนไขในการทำงานร่วมกันตั้งแต่เริ่มกิจการ ซึ่งจะช่วยให้มากในการกำหนดทิศทางของบริษัท และขจัดข้อขัดแย้งต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต รวมไปถึงการจะไปเป็น partnership กับบริษัทอื่นๆ ก็เช่นกัน

3) ด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) ซึ่งผู้ประกอบการที่มีข้อมูลเยอะและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นมีโอกาสมากที่จะประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจ นอกจากนี้ก็ควรมีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีใหม่ๆ อย่าง Blockchain ที่มีบทบาทมากขึ้นเรื่อยๆ ในปัจจุบัน รวมถึงทุกวันนี้ผู้บริโภคได้ย้ายมาอยู่บนโลกออนไลน์มากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นผู้ประกอบการที่สามารถออกแบบประสบการณ์ผู้ใช้ (User Experience) ได้ดี จะเป็นผู้ที่ได้เปรียบมากๆ ในโลกธุรกิจดิจิทัลอย่างในปัจจุบัน

4) ทักษะสำคัญอื่นๆ เช่น การเขียนแผนธุรกิจ การวางกลยุทธ์ขององค์กร ซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางของบริษัทในระยะยาว และการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร นอกจากนี้ ทักษะในการนำเสนอก็เป็นอีกเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะการ pitching ให้กับนักลงทุนในกรณีที่มีการระดมทุนกับนักลงทุน VC หรือ Angel Investors ซึ่งการ pitching นี้เอง เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่สำคัญ เป็นทักษะที่ผู้ประกอบการควรรู้เพื่อให้สามารถประสบความสำเร็จในการ pitching ให้ได้ตรงตามเป้าหมาย

สรุปกรอบแนวคิด

จากการทบทวนเอกสาร บทความ และงานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยพัฒนารอบแนวคิดการวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ จากคำถามงานวิจัย (1) กลยุทธ์ที่ใช้ในกระบวนการถ่ายทอดความรู้ (Transferring) ด้วยการโค้ชชิ่ง (Coaching) และ (2) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการถ่ายทอดความรู้ (Transferring) ด้วยการโค้ชชิ่ง (Coaching) โดยตัวแปรเชิงสาเหตุ ประกอบด้วย หลักสูตรและคู่มือ (Toolkit) ฝึกปฏิบัติการ 6 ขั้นตอน อันได้แก่ ลูกค้ำของเราคือใคร? เราทำอะไรให้กับลูกค้ำได้บ้าง? เราจะสร้างสินค้า / บริการยังไง? เราจะทำเงินได้อย่างไร? เราจะขายสินค้า / บริการยังไง? เราจะขยายธุรกิจยังไง? และกลยุทธ์ที่ใช้ในกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ การโค้ชชิ่ง (Coaching) ร่วมกับ วิธีคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ซึ่งมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมและสนับสนุนให้บัณฑิตที่มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Skill) ในฐานะตัวแปรตาม ของการศึกษานี้ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพ 5

ภาพ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบกรณีศึกษา (Case Study) ทำการเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive selection) และใช้กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างแบบมีเกณฑ์ (Criterion Sampling) ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และสร้างข้อสรุป

กลุ่มเป้าหมาย

เนื่องจากเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบกรณีศึกษา (Case Study) ผู้วิจัยจึงเจาะจงเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ประกอบด้วย

1. กลุ่มเป้าหมายหลักที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ นิสิตที่สมัครเข้าร่วมโครงการพัฒนานิสิตสู่ผู้ประกอบการ และได้ฝึกปฏิบัติในกิจกรรม
2. กลุ่มเป้าหมายรอง ได้แก่ ผู้บริหารกองกิจการนิสิต บุคลากรศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ (UPBI) บุคลากรอุทยานวิทยาศาสตร์ (UPSP) และทีมโค้ช ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเหล่านี้เป็นผู้นำนโยบายมาปรับใช้ให้เกิดเป็นรูปธรรม เป็นผู้มีหน้าที่กำกับ ดูแล รับผิดชอบโดยตรงกับบริบทการพัฒนานิสิตสู่การเป็นผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัยพะเยา รวมถึงผู้ที่ทราบถึงการทำงานในตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้เป็นอย่างดี มีการติดต่องานที่มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานและการปฏิบัติงานที่ยาวนาน ทำให้รับทราบถึงกระบวนการและการบริหารจัดการที่ปรับเปลี่ยนตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ประยุกต์ขั้นตอนมาจากการทบทวนวรรณกรรม และดำเนินการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เตรียมความพร้อมในการพัฒนานิสิตให้มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ

- ศึกษาบริบทการพัฒนานิสิตสู่การผู้ประกอบการของมหาวิทยาลัยพะเยา ทั้งการทบทวนถึงปัญหา และหาแนวทางในการพัฒนา ร่วมกับกลุ่มเป้าหมายรอง ได้แก่ ผู้บริหารกองกิจการนิสิต บุคลากรศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ (UPBI) และบุคลากรอุทยานวิทยาศาสตร์ (UPSP)

- ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการ และบทความจากอินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับวิธีการคิด และวิธีการลงมือปฏิบัติ เพื่อเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ
- ออกแบบหลักสูตร และสร้างเครื่องมือ (Toolkit) เพื่อใช้สำหรับให้นิสิตฝึกปฏิบัติการ ในระยะที่ 2

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนานิสิตสู่ผู้ประกอบการ ซึ่งมุ่งมั่นที่จะสนับสนุนให้นิสิตมีแนวคิดของเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Mindset) โดยให้นิสิตที่เข้าร่วมโครงการได้ฝึกปฏิบัติการหาหนทางในการสร้างธุรกิจด้วยกระบวนการตามวิธีคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) และใช้เครื่องมือ (Toolkit) ตามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมา ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ลูกค้าของเราคือใคร?
2. เราทำอะไรให้กับลูกค้าได้บ้าง?
3. เราจะสร้างสินค้า / บริการยังไง?
4. เราจะทำเงินได้อย่างไร?
5. เราจะขายสินค้า / บริการยังไง?
6. เราจะขยายธุรกิจยังไง?

โครงการนี้ใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้ด้วยการโค้ชชิ่ง (Coaching) และกำหนดระยะเวลาดำเนินโครงการ จำนวน 4 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2561 – เดือนมีนาคม 2562 ทำให้นิสิตได้ลงพื้นที่และฝึกปฏิบัติจริงโดยไม่เกิดผลกระทบกับการเรียนการสอน

ระยะที่ 3 ประเมินผลและสรุปผล ด้วยการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดกับกลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ นิสิตที่สมัครเข้าร่วมโครงการพัฒนานิสิตสู่ผู้ประกอบการ และได้ฝึกปฏิบัติในกิจกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการพูดคุย สัมภาษณ์ สังเกต และปฏิบัติตนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครอบคลุมและเชื่อถือได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการ ต่อไปนี้

1. การศึกษาเอกสาร (Documentary Study)

ผู้วิจัยได้พยายามศึกษาหาความรู้ และให้ความสำคัญในการศึกษาจากเอกสาร โดยการอ่านและค้นคว้าจากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ ข่าวสาร และบทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้ทำความเข้าใจในมิติของการพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Skill) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำความเข้าใจแบบเจาะลึกในแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ให้สามารถอธิบาย

วิเคราะห์ประเด็นที่สนใจ และนำมาเสนอเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

2. การสังเกต (Observation)
3. การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ
4. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยได้เตรียมตัวเองพอสมควร ในการเข้าไปพบกับกลุ่มเป้าหมายทุกภาคส่วนเพื่อทำการสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการพัฒนานิสิตสู่การเป็นผู้ประกอบการของมหาวิทยาลัยพะเยา การรวบรวมข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์แนวลึก และใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม คำถามที่ใช้จะไม่สร้างความเครียดในการสนทนา แต่จะเป็นคำถามแนวกระตุ้นความสนใจเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม ได้ความคิดในส่วนลึกออกมามากที่สุด ผู้ร่วมสนทนาต่างกล้าแสดงออก และเกิดบรรยากาศที่ประทับใจ วิธีนี้ทำให้ได้รายละเอียดชัดเจน ลึกซึ้ง สามารถนำมาประมวลเข้ากับเรื่องที่ต้องการวิจัย

ตาราง 1 วิธีการเก็บข้อมูลของการวิจัย

ข้อมูลที่ต้องการ	จุดประสงค์	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
1. ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนานิสิตสู่การเป็นผู้ประกอบการ	- เพื่อใช้พรรณนาบริบทของการศึกษา - เพื่อใช้วิเคราะห์เชิงอธิบาย	- ศึกษาจากเอกสาร - การสัมภาษณ์เชิงลึก - การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
2. ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้วยการโค้ชชิ่ง (Coaching)	- เพื่อใช้วิเคราะห์เชิงอธิบาย	- การสัมภาษณ์เชิงลึก - การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม - การสนทนากลุ่ม
3. ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้วยการโค้ชชิ่ง (Coaching)	- เพื่อใช้วิเคราะห์เชิงอธิบาย	- การสัมภาษณ์เชิงลึก - การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม - การสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และสร้างข้อสรุป ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาจัดเป็นหมวดหมู่และมีการจัดแยกเป็นประเภท เมื่อผู้วิจัยเกิดความไม่มั่นใจก็จะทำการตรวจสอบเพื่อให้เกิดความชัดเจนด้วยการตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Triangulation) ซึ่งมีวิธีการต่อไปนี้

1.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการตรวจสอบแหล่งข้อมูลที่ได้มา ประกอบด้วยแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ แหล่งบุคคล หากข้อมูลที่ได้มาอีกครั้ง

ต่างเวลา ต่างสถานที่ ต่างบุคคล แต่เป็นข้อมูลที่มีลักษณะเหมือนกัน ซ้ำกัน ผู้วิจัยถือว่าข้อมูลนั้น เชื่อถือได้และเป็นข้อมูลจริง และทำการจดบันทึกข้อมูลนั้นเก็บไว้

1.2 การตรวจสอบสามเส้าในด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม พร้อมๆ กับการซักถาม สัมภาษณ์ รวมทั้งการสนทนากลุ่ม

2. ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา โดยแยกแยะข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ และทำการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ ความน่าเชื่อถือ รวมถึงปัจจัยต่างๆ ที่สามารถเชื่อมโยงกันในมิติที่เกี่ยวข้องตามกรอบแนวคิดการวิจัย

ตาราง 2 ความเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์ของการวิจัย และคำถามการวิจัย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย	คำถามการวิจัย
1. เพื่อศึกษาบริบทการพัฒนา นิสิต สู่การเป็นผู้ประกอบการ	<ul style="list-style-type: none"> - บริบทการพัฒนา นิสิตสู่การเป็นผู้ประกอบการของ ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจฯ (UPBI) เป็นอย่างไร? - บริบทการพัฒนา นิสิตสู่การเป็นผู้ประกอบการของ อุทยานวิทยาศาสตร์ (UPSP) เป็นอย่างไร? - เป้าหมายในการพัฒนา นิสิตสู่การเป็นผู้ประกอบการ ของบริบทของกองกิจการนิสิตเป็นอย่างไร?
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์ที่ใช้ใน กระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้วย การโค้ชชิ่ง (Coaching)	- คิดอย่างไรกับวิธีการโค้ชชิ่ง (Coaching) ที่ใช้เครื่องมือ (Toolkit) ทั้ง 6 ขั้นตอน เพื่อฝึกปฏิบัติการหาหนทางในการสร้างธุรกิจด้วยกระบวนการตามวิธีคิดเชิง ออกแบบ (Design Thinking) ?
3. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและ ประสิทธิผลของกระบวนการ ถ่ายทอดความรู้ด้วยการโค้ชชิ่ง (Coaching)	- ผลการดำเนินธุรกิจโดยใช้เครื่องมือ (Toolkit) ทั้ง 6 ขั้นตอนเป็นอย่างไรบ้าง?

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และสร้างข้อสรุป โดยแบ่งออกได้ 3 ระยะ ดังนี้

- ระยะที่ 1 เตรียมความพร้อมในการพัฒนานิสิตให้มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ
- ระยะที่ 2 จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนานิสิตสู่ผู้ประกอบการ
- ระยะที่ 3 ประเมินผลและสรุปผล

ระยะที่ 1 เตรียมความพร้อมในการพัฒนานิสิตให้มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) มีนโยบายสนับสนุนการจัดตั้งหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจ ในสถาบันอุดมศึกษา (University Business Incubator) โดยมีเป้าหมายให้สถาบันอุดมศึกษาทำหน้าที่บ่มเพาะให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา จึงจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยพะเยา (University of Phayao Business Incubator : UPBI) เพื่อเป็นหน่วยงานที่สนับสนุน และส่งเสริม ให้เกิดธุรกิจใหม่ที่อาศัยองค์ความรู้ของมหาวิทยาลัยทั้งด้านงานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อยกระดับเทคโนโลยีและเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันทางธุรกิจ รวมถึงเสริมสร้างศักยภาพในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ โดยการให้คำปรึกษาแนะนำ การฝึกอบรม บริการสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการอื่นๆ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการจัดตั้งบริษัทใหม่ (Start-up Company) ที่สามารถเติบโตพร้อมที่จะดำเนินธุรกิจได้ด้วยตนเอง (Spin-off Company) โดยภารกิจหลักที่สำคัญของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยพะเยา คือ การบ่มเพาะเพื่อพัฒนานักศึกษา ศิษย์เก่า คณาจารย์ บุคลากรภายในและบุคคลภายนอกที่สนใจ ให้เป็นผู้ประกอบการใหม่ โดยอาศัยข้อได้เปรียบจากองค์ความรู้ของมหาวิทยาลัย เช่น ผลงานการวิจัย สิ่งประดิษฐ์ เทคโนโลยี นวัตกรรม ตลอดจนความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นตัวช่วยในการผลักดัน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จและยั่งยืน

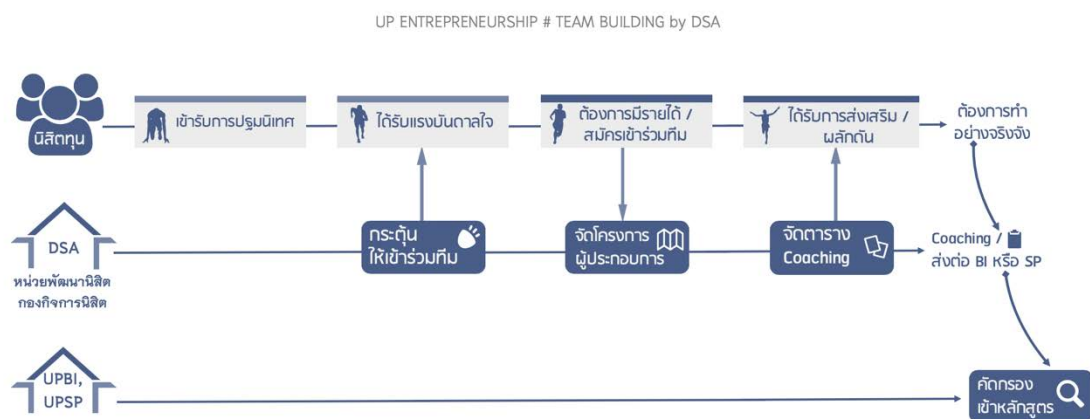
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (วท.) ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลตามนโยบายการกำหนดให้สร้างผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น (Startup) เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการขับเคลื่อนประเทศตามวิสัยทัศน์ประเทศไทย 4.0 ที่มีเป้าหมายในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจสู่ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” จึงได้ดำเนินการร่วมกับมหาวิทยาลัย

ในการส่งเสริมบทบาทมหาวิทยาลัยในการสร้างผู้ประกอบการเริ่มต้น และสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมเพื่อก้าวสู่มหาวิทยาลัยแห่งการประกอบการ (Entrepreneurial University) มหาวิทยาลัยพะเยา จึงได้จัดตั้งอุทยานวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา (University of Phayao Science Park : UPSP) เพื่อร่วมมือกับสำนักงานปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยในการก้าวสู่มหาวิทยาลัยแห่งการประกอบการ และส่งเสริมบทบาทของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจรายใหม่ 2) ดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านความเป็นผู้ประกอบการ รวมทั้งสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนด้านความเป็นผู้ประกอบการในมหาวิทยาลัย และ 3) พัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการอย่างเข้มข้นให้แก่บัณฑิต

และกองกิจการนิสิตมุ่งมั่นพัฒนาให้นิสิตเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยอัตลักษณ์ เป็นผู้มีปัญญา และมีความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้วยการเสริมสร้างทักษะการทำงานและการใช้ชีวิตในสังคม (Soft Skills) โดยส่งเสริมให้นิสิตได้ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งในปีการศึกษา 2561 นี้ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้นกับการพัฒนาและส่งเสริมให้นิสิตมีความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) จึงได้กำหนดให้หน่วยพัฒนานิสิต งานกิจกรรมและพัฒนานิสิต จัดโครงการพัฒนานิสิตสู่ผู้ประกอบการขึ้น โดยการออกแบบหลักสูตรและเครื่องมือ (Toolkit) ที่สอดคล้องกับบริบทการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ในการนี้มีความคาดหวังว่านิสิตจะมีการรวมกลุ่มกันดำเนินธุรกิจในรูปแบบต่างๆ รวมถึงในรูปแบบสหกรณ์ร้านค้า เพื่อให้บริการแก่เพื่อนนิสิตด้วยกัน

ในระยะที่ 1 นี้ จะเห็นได้ว่าทั้ง 3 หน่วยงานของมหาวิทยาลัยพะเยาที่กล่าวถึงข้างต้น ต่างก็มุ่งมั่นที่จะดำเนินการตามบริบทของหน่วยงานตนเองเพื่อพัฒนานิสิตให้มีทักษะความเป็นผู้ประกอบการ โดยเกิดเป็นความร่วมมือระหว่าง 3 หน่วยงาน สรุปได้ดังภาพ 6 – 8

โครงการพัฒนานิสิตสู่ผู้ประกอบการ

ภาพ 6 การดำเนินโครงการพัฒนานิสิตสู่ผู้ประกอบการ ของ กองกิจการนิสิต

จากภาพ 6 คือ การแสดงแผนภาพของขั้นตอนการดำเนินโครงการพัฒนานิสิตผู้ประกอบการ ซึ่งนำกระบวนการโค้ชชิ่ง (Coaching) มาใช้ถ่ายทอดความรู้ให้กับนิสิตในขั้นตอนของการฝึกปฏิบัติการ

Step by Step

ข้อคิดในการสร้างธุรกิจ

- » ธุรกิจขับเคลื่อนด้วยความต้องการของตลาด ไม่ใช่ความปรารถนาของเจ้าของกิจการแต่เพียงฝ่ายเดียว
- » ความต้องการของลูกค้าและคุณค่าที่คุณส่งมอบ คือสิ่งที่คุณต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก
- » คุณสามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญในอะไรก็ได้ ด้วยการศึกษ และนำไปลงมือทำที่มากพอ

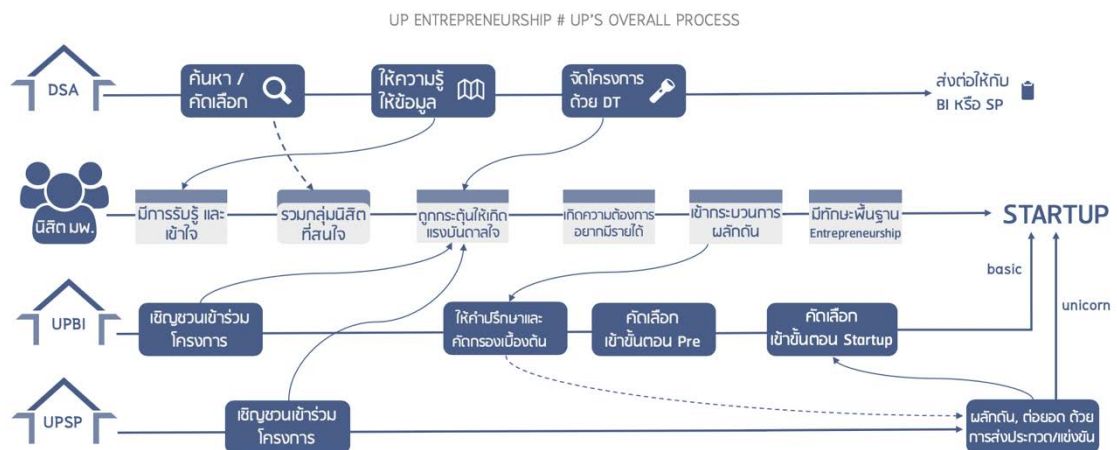
หาหนทาง / โอกาส

- » การแข่งขันมีอยู่ทุกที่ เธอแค่ต้องลงมือทำและทำให้ดีกว่า!
- » โอกาส คือ การแก้ปัญหาของความไม่สะดวก
- » ธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ มันก็แค่นำความคิดบริการ และสินค้าที่มีอยู่มาทำให้ดีขึ้น หรือหมุนไปในทิศทางใหม่

ภาพ 7 หลักสูตรและเครื่องมือ (Toolkit) 6 ขั้นตอน

จากภาพ 7 คือ การแสดงแผนภาพของเนื้อหาในหลักสูตรและเครื่องมือ (Toolkit) ทั้ง 6 ขั้นตอน ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

ภาพรวมของการส่งเสริมนิสิตสู่การเป็นผู้ประกอบการ

ภาพ 8 ภาพรวมความร่วมมือ ของ 3 หน่วยงาน

จากภาพ 8 คือ การแสดงแผนภาพของความร่วมมือจากทั้ง 3 หน่วยงาน ที่ต่างก็มีภารกิจที่จะพัฒนานิสิตให้มีทักษะของความเป็นผู้ประกอบการ รวมถึงสนับสนุนการดำเนินงานซึ่งกันและกัน

ระยะที่ 2 จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนานิสิตสู่ผู้ประกอบการ

จากการดำเนินโครงการ พบว่า

1. วิธีการถ่ายทอดความรู้ด้วยการโค้ชชิ่ง (Coaching)

จากที่ผู้วิจัยได้นำวิธีการถ่ายทอดความรู้ด้วยการโค้ชชิ่ง (Coaching) มาปรับใช้กับนิสิตที่เข้าร่วมโครงการและได้รับการฝึกปฏิบัติในกิจกรรม ทำให้เห็นพฤติกรรมที่แสดงว่านิสิตยังไม่คุ้นเคยกับวิธีการโค้ชชิ่ง (Coaching) ซึ่งเป็นการถ่ายทอดความรู้โดยการที่โค้ชใช้คำถามในมุมมองที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้นิสิตได้ขบคิดและลงมือปฏิบัติหรือแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง แต่นิสิตจะคุ้นเคยกับการเรียนรู้ในรูปแบบของการรับรู้ข้อมูลจากการบอกเล่าข้อมูลหรือเนื้อหาที่จะเรียน (Feed Information) หากไม่ทราบนิสิตจะเป็นผู้ถามแล้วผู้สอนก็จะบอกคำตอบให้ทราบในทันที เป็นวิธีการที่ได้คำตอบในการแก้ไขปัญหาบางอย่างง่าย ๆ ทันทีทันใด ซึ่งจะเป็นวิธีที่ตรงกันข้ามกับการโค้ชชิ่งอย่างสิ้นเชิง ดังนั้น ทีมโค้ชและนิสิตจึงใช้เวลาระยะหนึ่งเพื่อปรับตัวและทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้ด้วยการโค้ชชิ่ง (Coaching)

ในมุมมองของทีมโค้ชมีความเห็นตรงกันว่า น้องๆ นิสิตที่ได้ร่วมฝึกปฏิบัติการตามกระบวนการของวิธีคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) มีพื้นฐานที่จะสามารถปรับตัวด้วยความเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างของแต่ละบุคคล ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 เพิ่มมากขึ้นทั้ง 4 ด้าน คือ 1. Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) 2. Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม) 3. Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) และ 4. Communications, Information, and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ)

2. เนื้อหาในหลักสูตรและเครื่องมือ (Toolkit) ทั้ง 6 ขั้นตอน

จากที่ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาในหลักสูตรและเครื่องมือ (Toolkit) ทั้ง 6 ขั้นตอน ไปใช้กับนิสิตที่เข้าร่วมโครงการและได้รับการฝึกปฏิบัติในกิจกรรม นิสิตได้ให้ความเห็นว่า เครื่องมือ (Toolkit) เข้าใจได้ง่าย ทำให้เห็นแนวทางที่จะนำไปปฏิบัติได้ รวมทั้งช่วยเปิดมุมมองให้เห็นภาพรวมของการจัดการธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ วิธีการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนมีความยากง่ายและซับซ้อนต่างกัน จึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติรวมถึงเครื่องมือที่ใช้ให้สอดคล้องไปตาม

บริบทของแต่ละกลุ่มธุรกิจ ทั้งนี้ การปฏิบัติในบางขั้นตอนต้องใช้เวลาค่อนข้างนานกว่าจะสามารถดำเนินการได้เสร็จสิ้น จึงทำให้มีนิสิตบางคนต้องขออนุญาตออกจากโครงการ

ในส่วนของการนำเนื้อหาในหลักสูตรและเครื่องมือ (Toolkit) ทั้ง 6 ขั้นตอน ไปเผยแพร่ให้กับผู้ที่คาดว่าจะได้ใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นเครือข่ายนักสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาศึกษาทั่วไป หรือแม้กระทั่งเจ้าของกิจการ ต่างก็มีความเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า เครื่องมือ (Toolkit) ออกแบบได้สวยงาม เข้าใจได้ง่าย สามารถนำไปใช้ได้จริง และจะได้ประโยชน์มากยิ่งขึ้น หากได้ฝึกปฏิบัติตาม 6 ขั้นตอน โดยละเอียด

การดำเนินโครงการในระยะที่ 2 นี้ เกิดปัญหาในประเด็นจำนวนนิสิตที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าจะมีนิสิตให้ความสนใจมาร่วมโครงการจนเสร็จสิ้นกระบวนการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่ปรากฏว่ามีนิสิตสมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน 60 คน แต่เข้าร่วมฝึกปฏิบัติการ จำนวน 20 คน และท้ายที่สุดมีนิสิตที่สามารถนำเสนอไอเดียแล้วได้รับเงินทุนทำธุรกิจ จำนวน 8 คน ประกอบด้วยนิสิตชั้นปีที่ 1 – 3 แบ่งกลุ่มออกเป็น 3 ธุรกิจ

ระยะที่ 3 ประเมินผลและสรุปผล

จากการฝึกปฏิบัติการหาหนทางในการสร้างธุรกิจด้วยกระบวนการตามวิธีคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ทำให้นิสิตสามารถรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างธุรกิจขึ้นมาได้ จำนวน 3 ธุรกิจ โดยได้รับเงินทุนทำธุรกิจ รวมเป็นเงินจำนวน 81,000 บาท ได้แก่

1. ธุรกิจที่ 1 CBM Shop ได้รับเงินทุน จำนวน 34,000 บาท : ดำเนินการโดยนิสิตชั้นปีที่ 2 จำนวน 1 คน เป็นธุรกิจร้านขายเครื่องสำอาง ดำเนินธุรกิจโดยใช้ชื่อร้าน Complete Beauty Machine Shop หรือเรียกสั้นๆ ว่า CBM shop ซึ่งเกิดจากการสนใจและหลงใหลในการช้อปปิ้งออนไลน์ กอปรกับเล็งเห็นความต้องการของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย คือ กลุ่มผู้ที่ชื่นชอบการแต่งหน้าและมีเครื่องสำอางแต่ละประเภทหลากหลายตราสินค้า จึงเปิดร้านขายเครื่องสำอางสมัยใหม่ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ โดยมีเครื่องสำอางที่หลากหลาย และราคาถูก หรืออาจจะมีสินค้านำเข้าด้วย ซึ่งกิจการเน้นการตลาดเป็นการขายเครื่องสำอางออนไลน์เป็นหลัก

2. ธุรกิจที่ 2 UP แยก แลก ยืม ได้รับเงินทุน จำนวน 14,000 บาท : ดำเนินการโดยนิสิตชั้นปีที่ 1 – 2 จำนวน 4 คน เป็นธุรกิจธนาคารขยะ ซึ่งต้องการเป็นช่องทางที่จะช่วยให้นิสิตหอพักมหาวิทยาลัยพะเยาได้รู้วิธีแยกขยะและเห็นคุณค่าของขยะ โดยการนำขยะมาแลกเป็นสิ่งของสำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน หรือสะสมแต้มเพื่อแลกเป็นเงินก็ได้

3. ธุรกิจที่ 3 Plant Café ได้รับเงินทุน จำนวน 33,000 บาท : ดำเนินการโดยนิสิต ชั้นปีที่ 3 จำนวน 3 คน เป็นธุรกิจร้านขายต้นไม้ อุปกรณ์การเพาะปลูก ดูแลต้นไม้ การจัดต้นไม้ ให้เป็นของขวัญในโอกาสและเทศกาลต่างๆ รวมถึงการทำ nursery รับฝากดูแลต้นไม้ เมื่อเจ้าของต้นไม้ไม่อยู่ในที่พักอาศัย โดยเป็นธุรกิจที่เกิดจากการร่วมมือในกลุ่มเพื่อนสนิท ที่มีความสนใจในการปลูกต้นไม้และการทำธุรกิจส่วนตัว โดยนำองค์ความรู้ทางชีววิทยาที่ได้ ศึกษา เช่น การขยายพันธุ์พืช สรีรพืช มาประยุกต์ใช้และต่อยอดให้เกิดประโยชน์ในทางธุรกิจ

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบกรณีศึกษา (Case Study) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทการพัฒนาหลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการ ของมหาวิทยาลัยพะเยา ศึกษากลยุทธ์ที่ใช้กระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้วยการโค้ชชิ่ง (Coaching) และศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้วยการโค้ชชิ่ง (Coaching)

ทำการเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive selection) และใช้กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างแบบมีเกณฑ์ (Criterion Sampling) จึงมีกลุ่มเป้าหมายหลักที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ นิสิตที่สมัครเข้าร่วมโครงการพัฒนานิสิตผู้ประกอบการ และได้ฝึกปฏิบัติในกิจกรรม และกลุ่มเป้าหมายรอง ได้แก่ ผู้บริหารกองกิจการนิสิต บุคลากรศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ (UPBI) บุคลากรอุทยานวิทยาศาสตร์ (UPSP) และทีมโค้ช

การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ 1) เตรียมความพร้อมในการพัฒนานิสิตให้มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ 2) จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนานิสิตผู้ประกอบการ และ 3) ประเมินผลและสรุปผล ทั้งนี้ ในทุกระยะได้เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการพัฒนานิสิตให้มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และร่วมกิจกรรมในโครงการ

ผู้วิจัยปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครอบคลุมและเชื่อถือได้ ทำการเก็บข้อมูลโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การระดมสมอง และการวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และสร้างข้อสรุป การวิจัยนี้มีระยะเวลา 1 ปี เริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2561 – ตุลาคม 2562 และได้ขออนุมัติขยายระยะเวลาเพิ่มเติมอีก 3 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2563

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยในครั้งนี้ ได้ตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทั้ง 3 ข้อ ดังนี้

1. บริบทการพัฒนาหลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการ

มหาวิทยาลัยพะเยามีหน่วยงานหลากหลายภาคส่วนที่ร่วมกันพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการให้กับนิสิต ไม่ว่าจะเป็น อุทยานวิทยาศาสตร์ ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ กองกิจการนิสิต รวมถึงคณะ / วิทยาลัย ทำให้บุคคลทั่วไปเกิดมุมมองที่แตกต่างจากความเป็นจริง

และคิดว่าเป็นการทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน ซึ่งหากทำความเข้าใจและศึกษาภารกิจของแต่ละหน่วยงานที่ทำหน้าที่นี้อยู่ จะพบว่า แต่ละหน่วยงานต่างทำหน้าที่ในบริบทของตนเองและยังสามารถส่งเสริมและเกื้อหนุนการทำงานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยกันได้ ทั้งนี้ การพัฒนาผลงานตามภารกิจของแต่ละหน่วยงานมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในด้านกำลังคน (ทักษะ / ความสามารถของบุคลากร) และด้านกำลังเงิน (งบประมาณ / แหล่งเงินทุน)

2. กลยุทธ์ที่ใช้ในกระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้วยการโค้ชชิ่ง (Coaching)

การโค้ชชิ่ง มีโค้ชเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้ผู้รับการโค้ชเกิดการเรียนรู้และเชื่อมั่นว่าตนเอง รวมถึงทำหน้าที่เสมือนกระจกสะท้อนให้ผู้รับการโค้ชได้เข้าใจตนเอง เข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้มีเป้าหมายที่ชัดเจน สามารถคิดวิธีจัดการสิ่งต่างๆ และดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น โค้ชจึงต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้เทคนิคได้เหมาะสมกับผู้รับการโค้ชแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะทำให้ทักษะ / ความสามารถในการโค้ช (Skillset) พัฒนาขึ้นได้นั้นประกอบไปด้วย วิธีคิด / แนวคิด (Mindset) และเครื่องมือ / อุปกรณ์ / เทคนิค / วิธีการต่างๆ ที่เหมาะสมกับแต่ละบริบท (Toolset) ดังที่ทิม โบลด์ กรู๊ป ไทยแลนด์ ได้กล่าวไว้ว่า “Mindset จะช่วยให้คุณวิ่งได้ แต่การมี Toolset ที่ดีจะช่วยให้คุณไปได้สบายและเร็วขึ้น”

เนื่องจากการโค้ช เป็นการทำถ่ายทอดความรู้ที่ต้องใช้พลังกายและพลังใจเป็นอย่างมาก โค้ชจึงต้องอดทนและมีวินัยในการฝึกทักษะสำคัญสำหรับการเป็นโค้ช ได้แก่ การเป็นผู้ฟังที่ดี (Active Listening) และการใช้คำถามชวนคิดที่ทรงพลัง (Powerful Questioning) ซึ่งจำเป็นต้องใช้เทคนิคหรือวิธีการสำหรับการโค้ชที่สำคัญ คือ FAST Model และ GROW Model

สิ่งสำคัญที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ การถ่ายทอดความรู้ด้วยการโค้ชชิ่ง (Coaching) ทั้ง 5 ขั้นตอน ช่วยให้นิสิตมีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยนิสิตที่ได้ร่วมฝึกปฏิบัติการตลอดทั้ง 4 เดือน ได้รับความรู้สำคัญเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการทั้ง 6 ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Benjamin S. Bloom 6 ระดับ ดังนี้

- 1) Remembering ระดับการจดจำ
- 2) Understanding ระดับการทำความเข้าใจ
- 3) Applying ระดับการประยุกต์ใช้
- 4) Analyzing ระดับการวิเคราะห์
- 5) Evaluating ระดับการประเมิน
- 6) Creating ระดับการสร้างสรรค์

3. ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้วยการโค้ชซึ่ง

(Coaching)

เมื่อสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติตามเนื้อหาในหลักสูตรและเครื่องมือ (Toolkit) ทั้ง 6 ขั้นตอน ทำให้เห็นว่ากองกิจการนิสิตเป็นหน่วยหนึ่งที่มีส่วนช่วยให้มหาวิทยาลัยพะเยาได้เตรียมบัณฑิตสู่ภาคสังคมโดยไม่ต้องยึดติดกับระบบราชการหรือภาคธุรกิจ ด้วยการที่บัณฑิตสามารถดำเนินธุรกิจของตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยมีข้อมูลบ่งชี้เกี่ยวกับพฤติกรรมของนิสิตที่แสดงออกเกี่ยวกับแนวคิดความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Mindset) และทักษะความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Skill) สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยที่ไม่ชอบการเป็นลูกจ้างแต่ต้องการมีธุรกิจเป็นของตนเอง เพราะอยากทำตามความฝันของตนเอง อยากมีอิสระ อยากมีความยืดหยุ่นเรื่องเวลาทำงาน รวมทั้งอยากมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย ซึ่งอุปสรรคสำคัญของคนที่ต้องการมีธุรกิจของตนเองก็คือเงินทุนในการเริ่มต้นธุรกิจ แล้วยังกลัวว่าธุรกิจจะไม่ประสบความสำเร็จ จึงมีเพียงแค่กระบวนการทางความคิด แต่ไม่สามารถลงมือปฏิบัติในกระบวนการทำจนประสบความสำเร็จได้ เพราะเส้นทางสู่การเป็นเจ้าของธุรกิจที่ประสบความสำเร็จจะต้องประกอบไปด้วยกระบวนการทางความคิด ที่หมายถึงรูปแบบความคิด ความเชื่อ ทัศนคติ และความสามารถในการทบทวนตัวเอง เป็นวิธีที่คนเราคิด รู้สึก และตีความต่อสถานการณ์รอบตัว บวกกับกระบวนการลงมือทำ ที่หมายถึงการกระทำที่ทำซ้ำและดัดแปลง เป็นการลงมือทำอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และการลงมือทำอย่างต่อเนื่องนี้เองจะเป็นจุดที่เปลี่ยนจากความคิดในอากาศให้กลายเป็นความจริงปรากฏขึ้นมา

นอกจากนี้นิสิตยังให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรเป็นอันดับแรก จึงเป็นไปได้ยากมากในการจัดสรรเวลาเพื่อมารวมฝึกปฏิบัติการอย่างจริงจัง ซึ่งสะท้อนจากผลการดำเนินธุรกิจที่มีเพียง 1 ธุรกิจเท่านั้น ที่สามารถส่งคืนเงินทุนได้ภายในเวลา 1 เดือน หลังจากเริ่มดำเนินธุรกิจ และประการสุดท้ายที่เห็นภาพได้อย่างชัดเจน คือ ประกอบธุรกิจแบบเจ้าของคนเดียวของธุรกิจที่ 1 CBM Shop สามารถเริ่มธุรกิจได้เร็วกว่าและทำกำไรได้ดีกว่าการรวมกลุ่มกันเพื่อทำธุรกิจ เช่นเดียวกับธุรกิจที่ 2 UP แยก แลก ยืม และธุรกิจที่ 3 Plant Café

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ในบทบาทหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงาน ผู้วิจัยอยากให้นำเนื้อหาในหลักสูตรและเครื่องมือ (Toolkit) ทั้ง 6 ขั้นตอน ดังที่กล่าวไปข้างต้น มาบูรณาการกับการทำงานของบุคลากรทุกภาคส่วน เพราะเหตุผลดังต่อไปนี้

1. เครื่องมือ (Toolkit) ทั้ง 6 ขั้นตอน เป็นพื้นฐานของการสร้างวิถีคิดแบบผู้ประกอบการ ซึ่งจะช่วยให้บุคลากรเห็นคุณค่าจากการทำงานของตนเอง และจะมีความสุขจากการได้ช่วยแก้ไขปัญหาให้กับผู้ร่วมงานคนอื่น

2. เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีในการฝึกทักษะความเป็นผู้ประกอบการให้กับนิสิต

3. เพื่อใช้เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำรายงานการประเมินตนเองให้สอดคล้องกับเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบแนวทางการพัฒนานิสิตสู่การเป็นผู้ประกอบการ จากหลายๆ หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อนำมาเปรียบเทียบให้เห็นความชัดเจนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- Bill Aulet. (2557). **How will ENTREPRENEURSHIP? Change?.**, จาก <http://ilp.mit.edu/images/conferences/2014/machine/presentations/Aulet.2014.2MA.pdf>
- Bill Aulet. (2560). **วิชาสร้างธุรกิจฉบับ MIT, DISCIPLINED ENTREPRENEURSHIP** (พิมพ์ครั้งที่ 1). แปลโดย วิญญู กิ่งหิรัญวัฒน์นา กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วีเลิร์น.
- Daniel Priestley. (2561). **สร้างธุรกิจที่คนอยากซื้อ มาก จนยอมรอดต่อดิว, Oversubscribed** (พิมพ์ครั้งที่ 1). แปลโดย ภัทรพร เปี่ยมสมบูรณ์, อรุณวดี ลีวะนันทเวช กรุงเทพมหานคร: บริษัท ลีฟ ริช ฟอ์เอฟเวอร์ จำกัด.
- FundTalk. (2 สิงหาคม 2561). **4 ทักษะที่ผู้ประกอบการ Startup & SME ต้องมี.** สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2561, จาก <https://www.finnomena.com/fundtalk/4-skill-for-startup-sme/>
- MJ DeMacro. (2561). **เปลี่ยนเลน เป็นเค\$ยลู่, THE MILLIONAIRE FASTLANE** (พิมพ์ครั้งที่ 6). แปลโดย จักรพงษ์ เมษพันธุ์ และคณะ กรุงเทพมหานคร: บริษัท ลีฟ ริช ฟอ์เอฟเวอร์ จำกัด.
- MJ DeMacro. (2562). **เลนเศรษลู่ไม่มีสคริปต์, Unscripted** (พิมพ์ครั้งที่ 1). แปลโดย ธนพร ศิริฉัตรกรกุล กรุงเทพมหานคร: บริษัท ลีฟ ริช ฟอ์เอฟเวอร์ จำกัด.
- Russell Brunson. (2561). **สูตรลับดอตคอม, DOTCOM SECRET** (พิมพ์ครั้งที่ 1). แปลโดย ธนกร นำรับพร กรุงเทพมหานคร: บริษัท ลีฟ ริช ฟอ์เอฟเวอร์ จำกัด.
- W. Chan Kim, Renée Mauborgne. (2561). **กลยุทธ์มหาสมุทรสีคราม, Blue Ocean Strategy** (พิมพ์ครั้งที่ 1). แปลโดย จารุจรรย์ คงมีสุข กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วีเลิร์น.
- นครินทร์ อมเรศ. (25 มกราคม 2562). **เศรษลู่กิจไทย โตมาจากไหน ไปต่ออย่างไร (1).**, จาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/DocLib_/Article_25Jan2019.pdf
- นครินทร์ อมเรศ. (22 กุมภาพันธ์ 2562). **เศรษลู่กิจไทย โตมาจากไหน ไปต่ออย่างไร (2).**, จาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/DocLib_/Article_22Feb2019.pdf
- นิพา ศรีวะรมย์. (2558). การส่งเสริมสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการให้แก่ผู้เรียน เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ระบบเศรษลู่กิจฐานความรู้ในศตวรรษที่ 21. **วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา**. ปีที่(27), 119-121.
- ประสาร ไตรรัตน์วรกุล. (6 กุมภาพันธ์ 2558). **เศรษลู่กิจไทยในอนาคต 10 ปีข้างหน้า.**, จาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/DocLib_/Article06_02_15.pdf

- พนิดา วัชรระรังสี. (2560). สมรรถนะและคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนใน
หลักสูตรบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยในเครือข่ายเบญจมิตร. **วารสาร
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์**. ปีที่(3), 116–126.
- พรจรรย์ ไกรวัตนุสสรณ์ (พรจรรย์ ไกรวัตนุสสรณ์). (17 กันยายน 2561).
Coach4changemakers. QiSS Residence by Bliston กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งชาติ.
- มนัสวี ศรีนนท์. (2560). วิเคราะห์หลักการเรียนการสอนตามนัยพระพุทธศาสนา. **วารสาร
ศึกษาศาสตร์ มมร**, ปีที่(5), 122–132.
- รวีศ ชาญอุตสาหะ. (2561). **THE DISRUPTOR** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วีเลิร์น.
- ลัทธิวรรณ ลีรพงษ์กุล. (11 ตุลาคม 2559). **Human-Centered Design : กระบวนการสร้าง
นวัตกรรมสังคมที่แก้ปัญหาได้จริง.**, จาก
<https://www.schoolofchangemakers.com/knowledge/11074>
- สกุลบุตร เอกวิทยานิพนธ์. (8 พฤศจิกายน 2560). **การเรียนรู้ด้วยบอร์ดเกม การเรียนแบบ
ผสมผสานได้ความรู้พร้อมความสนุก.**, จาก
<https://rollyourdice.co/2017/11/learning-via-boardgame-article/>
- สันติธาร เสถียรไทย. (11 กุมภาพันธ์ 2562). **เพราะใฝ่ฝันหรือจำเป็น? เยาวชนไทยกับการเป็นผู้
ประกอบการ.**, จาก <https://www.the101.world/young-thai-entrepreneur/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). **รายงานวิจัย การจัดการ
ศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education)**
(พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด
- สุชาติ ไตรภพสกุล และชาคริต พิชญางกูร. (2561). ปัจจัยเชิงสาเหตุต่อการเป็นผู้ประกอบการ
รุ่นเยาว์ของประเทศไทย. **วารสารบริหารธุรกิจ นิด้า**, เล่มที่(22), 44–60.
- สุธีรา อะทะวงษา. (2556). **คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ และลักษณะของสถาน
ประกอบการที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
ของประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต,
กรุงเทพมหานคร.
- สุรัชย์ จิวเจริญสกุล (2549). **การพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการและสมรรถภาพการคิดเชิง
ธุรกิจ** สู่การคิดสร้างอาชีพอิสระในอนาคตของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ใน
การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 44 : สาขา

ศึกษาศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ สาขาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร สาขา
มนุษยศาสตร์ สาขาคหกรรมศาสตร์ (หน้า 244-251). กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา.

กระทรวงศึกษาธิการ. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กระทรวงวิทยาศาสตร์และ

เทคโนโลยี. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กระทรวงเทคโนโลยี

สารสนเทศและการสื่อสาร. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. สำนักงานกองทุน

สนับสนุนการวิจัย.

อวิรุทธ์ ฉัตรมาลาทอง และคณะ. (2560). มหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ: แนวทางเพื่อพัฒนา
มหาวิทยาลัยวิจัยไทย. วารสารปัญญาภิวัฒน์, ปีที่ 9 (ฉบับที่ 3), หน้า 169-179.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายละเอียดการจัดโครงการพัฒนานิสิตสู่ผู้ประกอบการ
(ตามเอกสารประกอบ)

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน งานกิจกรรมและพัฒนานิสิต กองกิจการนิสิต

โทร.6288

ที่ ศธ 0590.04(4)/0532

วันที่ 7 พฤศจิกายน 2561

เรื่อง ขออนุมัติดำเนินโครงการพัฒนานิสิตสู่ผู้ประกอบการ

เรียน อธิการบดี

ด้วยงานกิจกรรมและพัฒนานิสิต กองกิจการนิสิต มีความประสงค์จะดำเนินโครงการพัฒนานิสิตสู่ผู้ประกอบการ รหัสโครงการ กส 6201008 ในระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน 2561 - 31 มีนาคม 2562 โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1. เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ 2. เพื่อให้นิสิตมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ทั้งนี้ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 168,000.00 บาท (หนึ่งแสนหกหมื่นแปดพันบาทถ้วน) ซึ่งสามารถถัวเฉลี่ยกันได้ทุกรายการ โดยเบิกจ่ายจาก กองทุนกิจการนิสิต หมวดเงินอุดหนุนโครงการทุนการศึกษาแก่นิสิต ร้อยละ 5 ปีงบประมาณ 2562 (รายละเอียดการใช้งบประมาณปรากฏตามเอกสารแนบ)

เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย งานกิจกรรมและพัฒนานิสิต กองกิจการนิสิต

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขออนุมัติดำเนินโครงการและค่าใช้จ่าย

ขออนุมัติยืมเงินทตรงจ่าย และลงนามในใบสำคัญยืมเงิน

(นางสาวสุภาพร บัวมัด)

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวสุภาพร บัวมัด

เรียน อธิการบดี

ตามที่ขออนุมัติขอยืมเงินจากกองทุน
ทุนพัฒนานิสิตจากสำนักงาน กอ.ก.น.
โครงการพัฒนานิสิตสู่ผู้ประกอบการ จากกองทุน
กิจการนิสิต จำนวน 168,000 บาท รหัส
กองทุน กส 6201008

ธ.บ. 61.

อ. กอ.ก.น.
20 เม 61

เงิน รด. ปี	2562
กองทุน	ก.อ.ก.น.
ชนิด	อุดหนุน, ทุนวิจัย ๕
จำนวนเงิน งบประมาณ	2,381,162
จำนวนเงินจ่าย	168,000
งบคงเหลือ	2,213,162

ธ.บ. 61.

แบบขออนุมัติโครงการตามแผนปฏิบัติการ

โครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มหาวิทยาลัยพะเยา

1. รหัสโครงการ กส 6201008 ชื่อโครงการ โครงการพัฒนานิสิตสู่ผู้ประกอบการ

2. ความสอดคล้องกับเป้าหมายหลัก (UP Model)

- Comprehensive University Community Engagement
 International Publication Partially World Class AEC

3. ความสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย

- ด้านการเรียนการสอนและพัฒนานิสิต
 ด้านการวิจัย
 ด้านบริการวิชาการ
 ด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม
 ด้านการบริหาร
 ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม
 ด้านการให้บริการสุขภาพ

4. ความสอดคล้องกับ Criteria และ CUPT indicator ใน บผ.1

4.1 Criteria

- กลุ่มผลิตบัณฑิต ข้อที่ 2
 กลุ่มเอกลักษณ์มหาวิทยาลัย ข้อที่ -
 กลุ่มการบริหาร ข้อที่ -

4.2 CUPT indicator (ถ้ามี)

- Core indicator (C.1-C.13) ที่ 3
 Selective indicator (S.1-S.3) ที่ -

4.3 ความสอดคล้องกับเล่ม 1 (คิด & คาดหวัง) ของกองกิจการนิสิต

Results (CUPT indicators/ผลการดำเนินงานที่สำคัญ/พันธกิจ)

ยุทธศาสตร์ ที่ 1 ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการเรียนการสอนและพัฒนานิสิต

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมพัฒนานิสิตเพื่อเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์

แนวปฏิบัติ

แนวปฏิบัติที่ 1 สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ

นางสาวสุภาพ บัวมณี

ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) อุตลักษณ์บัณฑิตของมหาวิทยาลัยพะเยา และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

4.4 บัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัย ตามกรอบ TQF

1. ด้านทักษะทางปัญญา
2. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี
3. ด้านความรู้
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

5. การบูรณาการกับพันธกิจอื่น (ถ้ามี)

- บูรณาการกับการเรียนการสอน (ระบุหลักสูตร/ชื่อรายวิชา).....
- บูรณาการกับการวิจัย (ระบุชื่อโครงการ/กิจกรรม).....
- บูรณาการกับการบริการวิชาการ (ระบุชื่อโครงการ/กิจกรรม).....
- บูรณาการกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (ระบุชื่อโครงการ/กิจกรรม).....

6. ผู้รับผิดชอบ

- 6.1 หน่วยงานที่รับผิดชอบ งานกิจกรรมและพัฒนานิสิต กองกิจการนิสิต
- 6.2 ผู้รับผิดชอบ นางสาวสุภาพร บัวผัด โทร 099-0363191
- 6.3 ผู้ประสานงาน นางสาวสุภาพร บัวผัด โทร 099-0363191

7. หลักการและเหตุผล

กองกิจการนิสิตมุ่งมั่นพัฒนาให้นิสิตเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยอัตลักษณ์ เป็นผู้มีปัญญา และมีความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้วยการเสริมสร้างทักษะการทำงานและการใช้ชีวิตในสังคม (Soft Skills) โดยส่งเสริมให้นิสิตได้ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งในปีการศึกษา 2561 นี้ ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้นกับการพัฒนาและส่งเสริมให้นิสิตมีความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) กอปรกับในแต่ละปีการศึกษาจะมีนิสิตเป็นจำนวนมากมาดำเนินการสมัครเพื่อขอรับทุนการศึกษาที่หน่วยทุนการศึกษา งานบริการและสวัสดิการนิสิต กองกิจการนิสิต ซึ่งผู้รับผิดชอบโครงการเห็นว่าควรต้องทำอะไรสักอย่างหนึ่งเพื่อช่วยเหลือน้องๆ นิสิตเหล่านั้น ที่ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างลำบาก (ขาดแคลนทุนทรัพย์) จึงได้จัดโครงการนี้ขึ้น เพื่อจะเป็นหนทางหนึ่งในการช่วยน้องๆ เริ่มต้นประกอบธุรกิจที่สร้างรายได้ให้กับตนเองและนำไปจุนเจือครอบครัวได้ ให้สมกับจุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยพะเยา ในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ คือ มีงานทำ และเป็นคนดี เพื่อจะได้เป็นที่พึ่งของครอบครัว ทำให้ครอบครัวเข้มแข็ง (เป็นเสาหลักของครอบครัว) ชุมชน สังคม และประเทศชาติเข้มแข็ง

นางสาวสุภาพร บัวผัด

อีกทั้งยังตอบสนองตามนโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศตามยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ในการสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 และหลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง โดยเน้นการพัฒนาที่สมดุลบนฐานความคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการปฏิรูปประเทศด้านโครงสร้างเศรษฐกิจ การวิจัยและพัฒนา และระบบการศึกษาของรัฐบาล รวมทั้งมหาวิทยาลัยพะเยาได้จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวด้วยการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนที่สอดคล้องและตอบสนองอย่างเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก และความท้าทายด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเตรียมนิสิตให้พร้อมกับการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง เพราะจะทำให้ นิสิตได้เตรียมพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตและการทำงานในสภาพแวดล้อมปัจจุบันที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งเรียกว่าการเรียนรู้ 3R x 8Cs โดย 3R ได้แก่

1. Reading (การอ่านออก)
2. [W]Riting (การเขียนได้) และ
3. [A]Rithmetics (การคิดเลขเป็น) 8C ได้แก่

1. Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา)
2. Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม)
3. Cross-Cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์)
4. Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ)
5. Communications, Information, and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ)
6. Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และการรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร)
7. Career and Learning Skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้) และ
8. Compassion (ความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม)

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยพะเยายังได้ให้ความสนใจและมีการดำเนินการเพิ่มมากขึ้นในการพัฒนาและส่งเสริมให้นิสิตมีความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education) ซึ่งเป็นอีกหนึ่งในทักษะสำคัญแห่งศตวรรษที่ 21

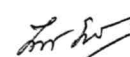
8. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ
2. เพื่อให้ นิสิตมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ

นางสาวสุภาพร บัวผัด

9. ตัวบ่งชี้ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการและค่าเป้าหมาย

	KPI	ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)
ปริมาณ :	1. ดำเนินกิจกรรมตามโครงการได้แล้วเสร็จ	90%
คุณภาพ :	1. นิสิตสามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการให้ผู้อื่นเข้าใจได้	80%
	2. นิสิตสามารถเริ่มดำเนินการจัดตั้งธุรกิจได้	80%
เวลา :	ในระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน 2561 - 31 มีนาคม 2562	90%
งบประมาณ :	168,000.00	90%

กำหนดการดำเนินโครงการพัฒนานิสิตสู่ผู้ประกอบการ

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2561 - 31 มีนาคม 2562

ณ มหาวิทยาลัยพะเยา

ระยะที่	วันที่จัดกิจกรรม	ลักษณะกิจกรรม
1.	วันที่ 23-25 พฤศจิกายน 2561	ทำความเข้าใจและเข้าใจพฤติกรรมของนิสิตที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย (<i>Students Empathize & Define</i>)
2.	วันอาทิตย์ ที่ 2, 9, 16, 23, 30 ธันวาคม 2561	<p>1. ชี้แจง ทำความเข้าใจ และฝึกปฏิบัติการเกี่ยวกับประเด็น / เนื้อหา / รูปแบบตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และสร้างข้อตกลงในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน (<i>Students Ideate & Prototype</i>)</p> <p>2. ชี้แจง ทำความเข้าใจ และฝึกปฏิบัติการเกี่ยวกับการแบ่งโครงสร้างองค์กร และให้นิสิตแบ่งกลุ่มเพื่อฝึกปฏิบัติตามตำแหน่งในโครงสร้างองค์กรที่สนใจ (<i>Topic Selection</i>)</p> <p>3. ชี้แจง ทำความเข้าใจ และฝึกปฏิบัติการเกี่ยวกับการทำความเข้าใจ / เข้าใจพฤติกรรมการทำงาน ของทีมตนเองตามการแบ่งโครงสร้างองค์กรให้มากขึ้น (<i>Teamwork Empathize & Define</i>) และสร้างข้อตกลงการทำงานร่วมกัน (<i>Teamwork Ideate & Prototype</i>)</p> <p>4. ชี้แจง ทำความเข้าใจ และฝึกปฏิบัติการเกี่ยวกับทักษะการเป็นผู้ประกอบการ : (1) หนทางในการสร้างธุรกิจ (2) การวิเคราะห์ตลาด</p>
3.	วันที่ 6, 13, 20, 27 มกราคม 2562	ชี้แจง ทำความเข้าใจ และฝึกปฏิบัติการทักษะการเป็นผู้ประกอบการ : (1) ร่างวงจรผลิตภัณฑ์ (2) กำหนดแก่นธุรกิจ (3) กระบวนการขาย
4.	วันที่ 3, 10, 17, 24 กุมภาพันธ์ 2562	ชี้แจง ทำความเข้าใจ และฝึกปฏิบัติการทักษะการเป็นผู้ประกอบการ : (1) ออกแบบโมเดลธุรกิจ (2) กำหนดกรอบการตั้งราคา (3) กำหนดผลิตภัณฑ์
5.	มีนาคม 2562	<p>1. ฝึกปฏิบัติทักษะการเป็นผู้ประกอบการ : แผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์</p> <p>2. การวางระบบบริหารจัดการองค์กร</p> <p>3. การจัดตั้งและเริ่มดำเนินธุรกิจ</p>

นางสาวสุภาพร บัวลัด

แบบฟอร์มการติดตามและประเมินผลโครงการ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

รหัสโครงการ กส 6201008

ชื่อโครงการ โครงการพัฒนานิเทศผู้ประกอบการ

ตอนที่ 1 ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ นางสาวสุภาพร บัวผัด ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

สังกัด งานกิจกรรมและพัฒนานิเทศ กองกิจการนิเทศ

ตอนที่ 2 ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของโครงการ (ตอบเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วเท่านั้น)

2.1 สนับสนุนกลยุทธ์ของหน่วยงาน

ยุทธศาสตร์ ที่ 1 ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการเรียนการสอนและพัฒนานิเทศ

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมพัฒนานิเทศเพื่อเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์

แนวปฏิบัติที่ 1 สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) อัตลักษณ์บัณฑิตของมหาวิทยาลัยพะเยา และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21

2.2 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	บรรลุ	ไม่บรรลุ	ผลที่ได้รับ
1 เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ	นิสิตได้รู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ	/		นิสิตสามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการให้ผู้อื่นเข้าใจได้
2 เพื่อให้นิสิตมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ	นิสิตมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น	/		นิสิตสามารถเริ่มดำเนินการจัดตั้งธุรกิจได้

2.3 ผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดความสำเร็จ

ตัวชี้วัด(KPI)		ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)	บรรลุ	ไม่บรรลุ	ผลที่ได้รับ
ปริมาณ	1 ดำเนินกิจกรรมตามโครงการได้แล้วเสร็จ	90	/		กิจกรรมดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
คุณภาพ	1.นิสิตสามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการให้ผู้อื่นเข้าใจได้	80	/		นิสิตสามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการให้ผู้อื่นเข้าใจได้

ตัวชี้วัด(KPI)		ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)	บรรลุ	ไม่บรรลุ	ผลที่ได้รับ
คุณภาพ	2.นิสิตสามารถเริ่มดำเนินการ จัดตั้งธุรกิจได้	80	/		นิสิตสามารถเริ่มดำเนินการ จัดตั้งธุรกิจได้
เวลา	ในระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน 2561 – 31 มีนาคม 2562	90	/		ดำเนินการได้แล้วเสร็จภายใน ระยะเวลาที่กำหนด
งบประมาณ	168,000.00	90	/		ใช้ไป 165,664.00 คิดเป็น 98.61%

2.3 จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ

บุคคลภายนอก เป้าหมาย 5 เข้าร่วมจริง 5

นิสิต เป้าหมาย 30 เข้าร่วมจริง 65

บุคลากร เป้าหมาย 5 เข้าร่วมจริง 6

2.5 วัน เวลา สถานที่ ในการดำเนินโครงการ

มหาวิทยาลัยพะเยา

2.6 การเบิกจ่ายงบประมาณ

-งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ 168,000.00บาท

-เบิกจ่ายจาก กองทุนกิจการนิสิต หมวดเงิน อุดหนุน โครงการทุนการศึกษาแก่นิสิต ร้อยละ5

ปีงบประมาณ 2562

-เบิกจ่ายจริง 165,664.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 98.61

ไม่มีการเปลี่ยนแปลงโอนหมวดรายจ่าย

มีการเปลี่ยนแปลงโอนหมวดรายจ่ายจากกองทุน.....ไปยัง กองทุนเป็นเงิน.....บาท

2.7 ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินโครงการ

เนื่องจากการดำเนินงานครั้งแรกและต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทำให้การจัดวางระบบและวิธีการดำเนินงาน ยังไม่ชัดเจนและครอบคลุมบริบทอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การวางระบบบริหารเงินทุน การสร้างพื้นที่ดำเนินธุรกิจ

2.8 แนวทางแก้ไข

ศึกษาความต้องการจากผู้บริหารและนิสิตผู้ประกอบการให้ครอบคลุมและชัดเจนมากขึ้น เพื่อนำมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้และประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานในส่วนต่างๆ เช่น การบริหารเงินทุน และสถานที่ในการดำเนินธุรกิจ

2.9 ภาพการดำเนินงานสำคัญ (3 ภาพ)

นิสิตที่เข้าร่วมดำเนินธุรกิจเพื่อฝึกทักษะการเป็นผู้ประกอบการ

การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการให้กับ
นิสิตทุน

การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการให้กับ
นิสิตทุน

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล	นางสาวสุภาพร บัวผัด
วัน เดือน ปี เกิด	20 ธันวาคม 2523
ที่อยู่ปัจจุบัน	241/1 ม.8 ต.แม่กา อ.เมือง จ.พะเยา 56000
ที่ทำงานปัจจุบัน	กองพัฒนาคูณภาพนิสิตและนิสิตฝึกการ มหาวิทยาลัยพะเยา
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	หัวหน้างานธุรการ
ประสบการณ์การทำงาน	
พ.ศ. 2546	โรงเรียนสอนภาษาจีน – ญี่ปุ่น พะเยา (JATS)
พ.ศ. 2547	ห้างหุ้นส่วนจำกัด กรีนวิงเทรคดิ่ง (สาขาประตูชัย)
พ.ศ. 2548 – ปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยพะเยา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2546	ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการธุรกิจ) เกียรตินิยม อันดับ 2 มหาวิทยาลัยนเรศวร
พ.ศ. 2556	ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและสารสนเทศ) มหาวิทยาลัยพะเยา